

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**ARABIKEVÄÄN VAIKUTUKSET TURVALLISUUTEEN EUROOPAS-
SA**

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti
Henri Helste

Sotatieteiden maisterikurssi 8
Maasotalinja

Huhtikuu 2019

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 8	Linja Maasotalinja
Tekijä Yliluutnantti <u>Henri</u> Emil Helste	
Opinnäytetyön nimi ARABIKEVÄÄN VAIKUTUKSET TURVALLISUUTEEN EUROOPASSA	
Oppiaine, johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto
Aika Huhtikuu 2019	Tekstisivuja 55 Liitesivuja 0
TIIVISTELMÄ: Tutkimuksessa selvitettiin arabikevään vaikutuksia terrorismiin Euroopassa. Päättökysymystä tarkasteltiin terrorismin Euroopan unionille muodostaman uhan, sen modi operandien sekä Euroopan unionin terrorismin vastaisen toiminnan kautta. Tutkimusta lähestyttiin terrorismin muutoksen aiheuttamien turvallisuusvaikutusten näkökulmasta. Tutkimus rajattiin koskemaan Euroopan unionin aluetta sekä alueita, joissa arabikevät on ilmentynyt. Tutkimus toteutettiin laadullisena ja sen tulokset analysoitiin teemoittelulla sekä aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Vastaus tutkimuskysymykseen muodostui induktiivisen päättelyn kautta. Tutkimustuloksista voidaan tulkita, ettei arabikevät itsessään ole suoraan vaikuttanut terrorismiin Euroopassa. Tulokset osoittivat, että pääosa Euroopassa toimivista jihadistisista terroristeista ovat siellä asuvia itsenäisesti radikalisoituneita muslimeja. Tekijä on ollut ainoastaan marginaalisessa osassa iskuista arabikevään aiheuttaman pakolaisvirran myötä tullut henkilö. Länsimaiden osallistuminen arabikevästä johtuviin konflikteihin on kuitenkin antanut motiivin jihadistisille terroristeille iskujen toteuttamiseksi Euroopassa. Pakolaiskriisin myötä muslimivähemmistö on kasvanut Euroopassa, johtaen ääriationalismin kasvuun eurooppalaisissa valtioissa. Muslimeita kohtaan lisääntynyt epäoikeudenmukaisuus, rasismi sekä eriarvoistaminen ovat johtaneet radikalisoitumiselle altistavaan syrjäytymiseen. Jihadistiset terrori-iskut ovat entistä yksinkertaisempia ja ne on toteutettu useimmiten yksin toimivan terroristin toimesta. Muutos on selitettävissä terrorismin vastaisten toimien seurauksena heikentyneillä terroristijärjestöjen verkostoilla. Sen sijaan terroristijärjestöt käyttävät aiempaa enemmän konfliktialueilta palaavia vierastaistelijoita rekrytoimaan järjestöä sympatisoivia mahdollisesti syrjäytyneitä henkilöitä.	
AVAINSANAT al-Qaida, arabikevät, Euroopan unioni, ISIS, jihad, jihadismi, terrori-iskut, terrorismi, terrorismin vastainen toiminta	

ARABIKEVÄÄN VAIKUTUKSET TURVALLISUUTEEN EUROOPASSA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO JA TUTKIMUSPERUSTEET	1
1.1	AIHEALUEEN ESITTELY	1
1.2	TUTKIMUSTILANNE.....	2
1.3	TUTKIMUKSEN PERUSTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	3
1.4	TUTKIMUSASETELMA SEKÄ -MENETELMÄ	4
1.5	KESKEISET KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT	6
2	TERRORISMIN UHKA EUROOPALLE ARABIKEVÄÄN JÄLKEEN.....	10
2.1	JIHADISMISTA ILMIÖNÄ.....	10
2.2	KONFLIKIT JA NIIHIN OSALLISTUMINEN JIHADISMIN POLTTOAINEENA	13
2.3	JIHADISTISEN TOIMINNAN MAHDOLLISTAVIA TEKIJÖITÄ.....	19
2.3.1	SYRJÄYTYMINEN	19
2.3.2	PROPAGANDA	21
2.3.3	INFORMAATIOTEKNOLOGIA	22
2.3.4	RAHOITUS	25
3	TERRORISMIN MODI OPERANDI.....	27
3.1	TERRORI-ISKUJEN TEKIJÄT	27
3.1.1	TOIMIJOIDEN MÄÄRÄ	28
3.1.2	VIERASTAISTELIJAT	31
3.1.3	KOTOPERÄISET TERRORISTIT	34
3.1.4	SYMPATISOIMINEN.....	35
3.2	TERRORISMIN TEKOVÄLINEET	37
3.2.1	YKSINKERTAISET TEKOVÄLINEET	37
3.2.2	RÄJÄHTEET	39
3.2.3	MAHDOLLISIA TEKOVÄLINEITÄ TULEVAISUUDESSA	40
3.3	TERRORISMIN KOHTEET.....	41
4	TERRORISMIN TORJUNTA EUROOPAN UNIONISSA.....	43
4.1	TEKIJÖITÄ JOTKA VAIKUTTAVAT TERRORISMIN TORJUNTAAN	43
4.2	TERRORISMINVASTAINEN STRATEGIA.....	45
4.3	KONKREETTISET TOIMET	47
5	YHTEENVETO	51
5.1	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	51
5.2	JATKOTUTKIMUS	55

LÄHTEET

1 JOHDANTO JA TUTKIMUSPERUSTEET

1.1 Aihealueen esittely

Arabikevääksi kutsutun kansannousujen ja mielenosoitusten sarja alkoi Tunisian vallankumouksesta vuoden 2010 lopulla ja levisi nopeasti koko Pohjois-Afrikkaan sekä Arabian niemimaalle. Arabikevään maita yhdistivät korruptoituneet, alistavat ja suljetut hallinnot, jotka eivät herättäneet kansan luottamusta.¹ Arabikevään aiheuttamat konfliktit ja väkivaltaisuus aiheuttivat heti alusta asti suuren pakolaiskriisin Eurooppaan kun ihmiset pakenivat levottomuuksia Välimeren yli Eurooppaan. Vuonna 2010 Euroopan unioni otti vastaan noin 259000 turvapaikkahakemusta. Vuonna 2015 luku oli huipussaan, noin 1,3 miljoonaa hakemusta. Sittemmin määrä on laskenut huomattavasti korkeimmasta huipusta, mutta määrä on edelleen huomattavan korkea verrattuna aikaan ennen arabikevättä.² Terroristijärjestöt kuten ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) on käyttänyt hyväkseen pakolaisvirtoja ja saanut siten radikaloituneita henkilöitä Eurooppaan.³ Vuoden 2017 kahden viimeisen kvartaalin sekä vuoden 2018 kolmen ensimmäisen kvartaalin aikana Euroopan unionista haki ensikertalaisena turvapaikkaa noin 754 000 ihmistä joista noin 172 000 hakemusta tuli yhteenlaskettuna Syyriasta ja Irakista.⁴ Terrori-iskujen määrä lisääntyi huomattavasti arabikevään alettua. Suurin osa arabikevään aikaisista tai jälkeisistä iskuista tapahtui Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa, mutta iskujen määrä lisääntyi myös muualla.⁵

Tutkimus on mielestäni ajankohtainen ja kiinnostava, koska ilmiö on varsin tuore eivätkä sen lieveilmiöt ole vielä kukaan päättäneet. Arabikevään syntyalueelta peräisin oleva pakolaisvirta ei ole pysähtynyt ja terrorismin määrä Euroopassa on moninkertaistunut viime vuosien aikana. Tästä esimerkkinä se, että vuonna 2015 Suojelupoliisilla oli seurannassaan noin 270 terrorismin torjunnan kohdehenkilöä kun vuonna 2018 luku oli jo 370. Vastaavasti konfliktialueille matkustaneiden vierastaistelijoiden määrä on kasvanut samalla tarkasteluajanjaksolla noin

¹ Korpioja, Lilly & Nikkanen Hanna: *Arabikevät*. BTJ Finland Oy, Helsinki 2012, s. 33

² Eurostat-sivusto: *Asylum statistics*

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics], luettu 5.1.2019

³ Suojelupoliisin lausunto 27.9.2016 / Dnro 343/2016

[<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-75745.pdf>], luettu 5.1.2019

⁴ Eurostat-sivusto: *Asylum quarterly report*

[[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report#](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report#Main_trends_in_the_numbers_of_asylum_applicants)

Main_trends_in_the_numbers_of_asylum_applicants], luettu 5.1.2019

⁵ Schumacher, Michael J. & Peter J. Schraeder: *Does Domestic Political Instability Foster Terrorism? Global Evidence from the Arab Spring Era (2011–14)*. Routledge Studies in Conflict & Terrorism, Yhdysvallat 2019, s. 1-2

50:stä noin 80:een.⁶ Kasvun määrä on perusteltavissa henkilöillä, jotka ovat radikalisoituneet kotoperäisesti jihadistisen propagandan kautta sekä henkilöillä, jotka ovat jo valmiiksi radikalisoituneet ja saapuneet sen jälkeen maahan. Suojelupoliisin mukaan myös merkittävällä osalla niistä, jotka kuuluvat terrorismin torjunnan kohdehenkilöihin, on vierastaistelijakokemusta tai ovat muutoin osallistuneet terroristiseen toimintaan.⁷

1.2 Tutkimustilanne

Maanpuolustuskorkeakoulun MPKK Finna -tietokannan mukaan arabikevään ja terrorismin välistä yhteyttä ei ole tutkittu. Hakusanalla arabikevät, löytyy ainoastaan yksi tulos mutta se ei sivua tämän tutkimuksen aihetta. Sen sijaan hakusanoilla terrorismi ja jihadismi, löytyy yhteensä kahdeksan opinnäytetyötä jotka liittyvät jotenkin tähän tutkimukseen. Aikaisempi suomalainen tutkimus liittyy lähinnä terrorismin uhkakuviiin Euroopassa sekä terrorismin torjuntaan. Sen sijaan ulkomailla on tehty kattavasti tutkimusta niin arabikeväestä kuin myös jihadistisesta terrorismista.

Michael J. Schumacher ja Peter J. Schraeder ovat tutkineet vuonna 2019 ilmestyneessä artikkelissaan *Does Domestic Political Instability Foster Terrorism? Global Evidence from the Arab Spring Era (2011–14)* sisäpoliittisten epävakauksien vaikutusta terrorismiin. He päätyivät tutkimuksessaan siihen, että sisäpoliittisen kriisin vakavuus korreloi terrorismin todennäköisempään ilmentymiseen.⁸

Sen lisäksi Thomas Hegghammer on arvioinut vuonna 2016 julkaistussa artikkelissaan *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*, jihadistisen terrorismin mahdollista tulevaisuutta Euroopassa. Hegghammer on päätenyt siihen, että terrorismi voi lisääntyä pitkällä aikavälillä neljän makrotrendin takia. Huonosti toimeentulevien nuorten muslimien sekä jihadistien määrän kasvaminen ja katkeamaton konflikti islamilaisessa maailmassa. Neljänneksi trendiksi Hegghammer arvioi toiminnanvapauden internetissä.⁹

⁶Supo.fi: *Kansallisen turvallisuuden katsaus 2018*

[https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/76706_2018_Kansallisen_turvallisuuden_katsaus.pdf?2ceeaf593567d688], luettu 5.1.2019

⁷Suojelupoliisin lausunto 27.9.2016 / Dnro 343/2016

[<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-75745.pdf>], luettu 5.1.2019

⁸Schumacher, Michael J. & Peter J. Schraeder: *Does Domestic Political Instability Foster Terrorism? Global Evidence from the Arab Spring Era (2011–14)*. Routledge Studies in Conflict & Terrorism, Yhdysvallat 2019, *passim*.

⁹Hegghammer, Thomas: *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume10 Issue 6, 2016, *passim*.

1.3 Tutkimuksen perusteet ja tutkimustehtävä

Tutkimus on rajattu käsittelemään Euroopassa tapahtuvaa jihadistista terrorismia 2010-luvulla sekä Euroopan unionin terrorismin vastaista toimintaa. Tutkimus ei ota kantaa EU:n jäsenmaiden terrorismin vastaiseen toimintaan eikä niiden lainsäädäntöihin. Euroopan unionia käsitellään instituutiona, joka pystyy ylivaltiollisena toimijana vaikuttamaan myös jäsenmaihinsa. Tämä näkyy erityisesti EU:n raja- ja maahanmuuttopolitiikassa. Tutkimuksessa on tarpeellista huomioida, että eri jäsenvaltioiden toiminta on vaikuttanut sekä terrorismiin, että terrorismin vastaiseen toimintaan Euroopassa. Euroopan unionin jäsenmaiden lainsäädännön poikkeavuuden takia on tarkoituksenmukaista lähestyä aihetta olettaen, että ylivaltiollinen päätöksenteko pohjautuu toimijoiden välisten sosiaalisten konstruktioiden pohjalta tehtyihin kompromisseihin. Näitä kompromisseja problematisoivat eri jäsenvaltioiden omat intressit sekä lainsäädännöt. Tästä syystä myöskään kansainvälistä terrorismia sekä pakolaispolitiikkaa koskevat lainsäädännöt sekä linjaukset eivät ole yhtenevät Euroopan unionissa. Tutkimuksen näkökulma on terrorismin muutoksen aiheuttamat vaikutukset Euroopan turvallisuuteen.

Ajallisesti tutkimus on rajattu koskemaan ainoastaan 2010-lukua. Tutkimuksessa on kuitenkin nostettu esille olennaisesti tutkimusaiheeseen liittyviä ajallisen rajauksen ulkopuolella olevia asioita. Alueellisesti tutkimus on rajattu koskemaan Euroopan unionia sekä alueita, joissa arabikevät on ilmennyt kuten Syyria. Statistiikka terrori-iskuista ja pakolaismääristä jo itsessään supistivat tutkimusta, jolloin rajaamista yksittäisiin jäsenmaihin ei nähty tarpeellisena.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten arabikevät on vaikuttanut terrorismiin Euroopassa. Tutkimustehtävään on vastattu kolmen tutkimuskysymyksen kautta, joiden tarkoituksena on määritellä Euroopassa ilmenevän jihadistisen terrorismin ja arabikevään välisiä yhtymäkohtia.

Muodostin tutkimuksen päätutkimuskysymyksen seuraavasti:

Miten arabikevät on vaikuttanut terrorismiin Euroopassa?

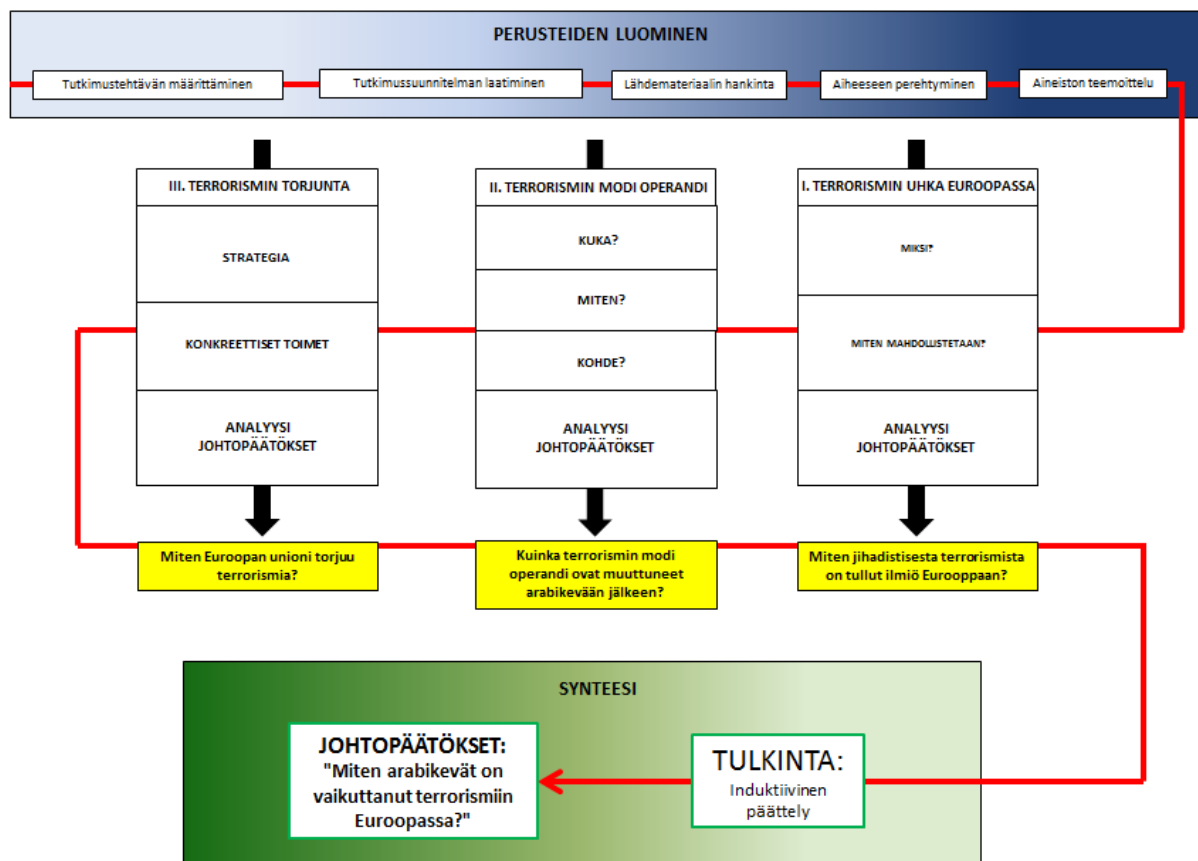
Päätutkimuskysymykseen vastatakseni asetin kolme alatutkimuskysymystä jotka tukivat sitä:

- 1) **Miten jihadistisesta terrorismista on tullut ilmiö Eurooppaan?**
- 2) **Kuinka terrorismin modi operandi ovat muuttuneet arabikevään jälkeen?**
- 3) **Miten Euroopan unioni torjuu terrorismia?**

1.4 Tutkimusasetelma sekä -menetelmä

Tutkimus muodostui kolmesta eri vaiheesta: tutkimusperusteiden määrittämisestä, aineiston analysoinnista sekä synteesistä. Aluksi loin tutkimusperusteet määrittämällä tutkimustehtävän sekä laatimalla siihen tutkimussuunnitelman. Käytettävää lähdemateriaalia kartoitettiin Maanpuolustuskorkeakoulun tietokannoista (*MPKK Finna* ja *Taylor & Francis*) sekä *Google*-hakukoneen kautta. Tiedonhaussa käytettiin muun muassa seuraavia asiasanoja: *arabikevät*, *terrorismi*, *ihadismi*, *pakolaiskriisi*, *vierastaistelija*, Euroopan unionin terrorismin torjunta sekä näiden englanninkielisiä käännöksiä. Lähdemateriaali osoittautui ilmiöitä melko laajasti käsitteleviksi, jonka takia luokittelin sen aluksi teemoittelun avulla Excel-tilukoon luomalla neljä välilehteä, jotka ovat nimetty jäljempänä. Siten materiaali saatiin helpommin hallittavaan muotoon. Lähdemateriaaliin perehtymisen yhteydessä taulukoin lähteistä löytyneitä yksittäisiä asioita, jotka koskivat tutkimustani. Monet tutkimuksessa käytetyt lähteet käsitelivät esimerkiksi terrorismia laaja-alaisesti, jolloin sama lähde tuotti aineistoa useampaan tutkimuksen lukuun. Teemoittelu mahdollisti aineiston jäsentelyn ja ryhmittelyn siten, että saman lähteen tuottama materiaali pystyttiin jakamaan teemoihin jotka tässä tapauksessa käsitelivät tutkimuksen eri asiakokonaisuuksia. Teemoittelun jälkeen materiaali oli valmiiksi ryhmitelty asiakokonaisuuksiksi varsinaista sisällönanalyysia varten. Käytin teemoitteluun seuraavia luokkia:

- 1) Jihadismi
- 2) Terrorismin mahdollistaminen
- 3) Terrorismin toimintatapamallit
- 4) Terrorismin torjunta

Kuva 1. Tutkimusasetelma

Tutkimustyöni seuraava vaihe oli analysointi, jossa käytin menetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Se on prosessi, joka muodostuu kolmesta eri vaiheesta. Redusointi, klusterointi sekä abstrahointi.¹⁰

”Laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto ensin pirstotaan pieniin osiin, käsitteellistetään ja lopuksi järjestetään uudelleen uudelleenlaisiksi kokonaisuudeksi.”¹¹

Laadullisen sisällönanalyysin kantavana ajatuksena on irrottaa aineistosta sen perimmäinen sanoma ja merkitys. Analyysimenetelmällä pyritään yleistämään ja tiivistämään aineisto sellaiseen muotoon, että siitä pystytään tekemään johtopäätöksiä.¹² Sisällönanalyysiä voi luonnehtia myös ylemmäksi käsitteeksi kuin varsinaiseksi tutkimusmenetelmäksi, sillä monet muut tutkimusmenetelmät soveltavat sitä aineistojen analysointiin.¹³ Tässä tutkimuksessa Tuomen ja Sarajärven kuvaamaa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä on sovellettu seuraavalla tavalla. Lähdeaineistosta kerättiin tutkimukseen liittyvä materiaali ja se liitettiin taulukkuun.

¹⁰ Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Hansaprint Oy, Vantaa 2013. S. 108

¹¹ KvaliMOTV-sivusto: *Sisällönanalyysi*

[http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/L7_3_2.html], luettu 19.10.2017

¹² Tuomi ja Sarajärvi (2013), s. 103

¹³ Tuomi ja Sarajärvi (2013), s. 91

Taulukossa lähdemateriaalin suorasta tekstistä eroteltiin tälle tutkimukselle merkityksellinen aineisto, toisin sanoen aineisto pelkistettiin käsittämään ainoastaan materiaalin perimmäisen sanoman, mikä oli olennaista tälle tutkimukselle. Tämä oli aineiston redusointia. Redusoinnin jälkeen pelkistetty aineisto jaoteltiin ala- ja yläluokkiin sen mukaan, mihin ne sisällöltään kuuluivat. Alaluokat muodostuivat yksittäisistä sanoista, jotka kuvasivat pelkistettyä aineistoa parhaiten. Alaluokkina käytin muun muassa termejä; *propaganda*, *sosiaalinen media* ja *syrjäytyminen*. Alaluokkiin jaottelun jälkeen luokittelin alaluokat edelleen yläluokkiin. Yläluokka kuvasi asioita, mitkä yhdistivät alaluokat keskenään. Edellisiin alaluokkiin viitattuna yläluokkana käytin tässä tapauksessa termiä *rekrytoiminen*. Jaottelin koko tutkimuksen aineiston samalla menetelmällä, jotta sain yhdistettyä toisiinsa liittyvät asiat asiakokonaisuuksiksi. Tämä vaihe oli aineiston klusterointia. Klusteroinnin jälkeen valmiiksi yläluokkiin jaoteltu aineisto jaettiin pääluokkiin sen mukaan mitkä tekijät yhdistivät yläluokat keskenään. Esimerkkinä yläluokista tässä tapauksessa ovat olleet *rekrytointi*, *resurssit* sekä *informaatioteknologia*. Edellä mainittuja luokkia yhdisti terrorismin mahdollistaminen, jolloin siitä muodostui pääluokka. Pääluokkien yhdistely keskenään mahdollisti luomaan uuden luokan, joka kuvasi varsinaista ilmiötä. Yhdistävä luokka summasi pääluokat, kuten terrorismin mahdollistamisen, motiivit ja ideologian kokonaisuudeksi. Tässä vaiheessa aineisto järjesteltiin uudeksi kokonaisuudeksi eli abstrahoitettiin. Tämän jälkeen uudelleen järjestelty aineisto oli valmis tulkittaa varten.

Laadullinen sisällönanalyysi mahdollisti koko tutkimukseen tarvittavan aineiston analysoinnin. Varsinaisesta tutkimusmateriaalista poimittiin tutkimusaiheen kannalta relevantit kokonaisuudet. Samoja ilmiöitä käsitteleviä osia kerättiin useasta eri lähteestä ja niitä yhdistämällä luotiin kokonaisuuksia joista pystyttiin induktiivisen päättelyn avulla tekemään johtopäätöksiä.

1.5 Keskeiset käsitteet ja määritelmät

Al-Qaida (arabiaksi *al-Qā'idah*) on globaali militanttinen ja islamistinen järjestö. Osama Bin Laden perusti al-Qaidan 1980-luvun lopulla tukeakseen muslimien taistelua Afganistanissa Neuvostoliittoa vastaan. Al-Qaida rekrytoi jäseniä kaikkialta islamilaisesta maailmasta. Neuvostoliiton vetäytyttyä Afganistanista vuonna 1989, al-Qaida jatkoi kuitenkin toimintaansa korruptoituneiksi katsomiaan muslimivaltioita sekä islamilaisen maailmaan puuttuvia ulkopuoleisia vastaan. Al-Qaidan toiminta oli aktiivista länsimaissa varsinkin 2000-luvun ensimmäisellä puolella.

mäisellä vuosikymmenellä. Al-Qaida on yhdistynyt monista militaristista ja islamistisista ryhmittymistä.¹⁴

Arabikevät oli mielenosoitusten ja kansannousujen sarja Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä. Se alkoi vuodenvaihteessa 2010–2011 Tunisiassa kun kansa nousi hallitusta vastaan. Protesteista johtuen Tunisian hallitus kaatui ja maan presidentti menetti vallan. Levottomuudet levisivät nopeasti muihin valtioihin kuten Egyptiin, Jemeniin, Libyaan ja Syyriaan aiheuttaen laajamittaista väkivaltaa. Arabikevään syiksi on arvioitu kansan köyhyys ja työttömyys sekä Lähi-idän autoritaariset korruptoituneet hallinnot. Sosiaalinen media on ollut suuressa roolissa arabikevään leviämisen kannalta.¹⁵

ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) on salafi-jihadistinen organisaatio Syyriassa ja Irakissa sen tavoitteena on perustaa kalifaatti. ISIS:in juuret ovat 2000-luvun alussa kun Abu Musab al-Zarqawi alkoi kouluttaa ekstremistisiä militaristeja. Ryhmä toimi aktiivisesti Yhdysvaltojen joukkoja vastaan Irakissa. Myöhemmin ryhmästä tuli Irakin al-Qaida mutta se heikkeni kuitenkin nopeasti siihen kohdistuneen sotilaallisen paineen takia. Ryhmä alkoi kuitenkin vahvistua uudelleen vuonna 2011, jolloin se osallistui Syyrian sisällissotaan. Vuonna 2013 se vaihtoi nimekseen Islamic State in Iraq and Syria (ISIS). Järjestö tunnetaan myös nimillä ISIL (Islamic State in Iraq and the Levant) ja IS (Islamic State).¹⁶ Joissain yhteyksissä ISIS:istä on käytetty myös nimitystä Daesh (*al-dawla al-'islāmiyya fī 'l-'irāq wa 'l-šām*), joka tarkoittaa Islamic State in Iraq and the Levant arabiaksi.¹⁷

Jihad on termi joka esiintyy Koraanissa. Jihadilla on islamissa monta merkitystä. Sanan alkuperäisessä merkityksessä sillä tarkoitetaan muslimin sisäistä ja ulkoista kilvoittelua oman uskonsa puolesta. Sotilaallista jihadia voidaan tarvita suojellakseen islamin uskoa ja sitä käydään mahdollisimman pitkälle rauhanomaisin keinoin. Jos rauhanomaiset keinot eivät riitä, islam salli myös voimankäytön. Se ei kuitenkaan saa kohdistua syyttömiin, kuten naisiin, lapsiin tai sairaisiin. Radikaalit islamistiset ryhmät perustelevat väkivaltansa jihadilla, vaikka he

¹⁴ Encyclopaedia Britannica: *Al-Qaeda Islamic militant organization* [<https://www.britannica.com/topic/al-Qaeda>], luettu 31.3.2019

¹⁵ International Relations -sivusto: *The Arab Spring* [<https://internationalrelations.org/the-arab-spring/>], luettu 31.3.2019

¹⁶ Stanford University: *The Islamic State* [<http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1>], luettu 31.3.2019

¹⁷ Oxford living dictionaries: Daesh [<https://en.oxforddictionaries.com/definition/daesh>], luettu 31.3.2019

eivät käytä termiä islamin mukaisesti.¹⁸ Tässä tutkimuksessa jihadilla tarkoitetaan terroristien itse oikeuttamaa väkivaltaa, joka on perusteltu uskonnollisin motiivein.

Jihadismi on äärikonservatiivisen ja fundamentalistisen salafismin alahaara, joka korostaa toiminnassaan väkivaltaa.¹⁹ Salafistien tavoite on puhdistaa islam kaikesta maallisesta sekä ulkoisesta vaikutuksesta. Lopullinen päämäärä on perustaa kalifaatti, jota kalifi johtaa puhtaasti islamilaisin perustein.²⁰ Salafi-jihadistit pyrkivät perustamaan kalifaatin väkivallan avulla.²¹

Kotoperäiset terroristit ovat henkilöitä joilla ei ole varsinaisia kytköksiä terroristijärjestöihin. Sen sijaan he saavat inspiraationsa sekä mahdollista ohjausta terroristijärjestöiltä. Kotoperäiset terroristit ovat kansalaisia tai pysyviä asukkaita maissa joissa toteuttavat väkivaltaa.²² Tässä tutkimuksessa kotoperäiset terroristit ovat Euroopan jäsenmaiden kansalaisia tai asukkaita.

Länsimaat tarkoittavat tässä tutkimuksessa Samuel P. Huntingtonin (2003) määrittämät alueita joihin kuuluu Yhdysvallat, suurin osa Eurooppaa, Kanada, Australia sekä Uusi-Seelanti.²³

Modus operandi tarkoittaa toiminnan tapaa. Termin monikko on *modi operandi*.²⁴

Propaganda on poliittisen ideologian järjestelmällistä levittämistä. Sillä pyritään vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen.²⁵ Tässä tutkimuksessa propaganda on laajennettu käsittämään myös uskonnollisen ideologian levittämisen.

Terrorismi on kansainvälisen oikeuden tai kansallisten lakien vastaista toimintaa, joka tavallisesti sisältää väkivaltaa tai sillä uhkaamista sekä pelon aiheuttamisen tavoittelua.²⁶

¹⁸Kabbani, Muhammad Hassan: *Jihad: A Misunderstood Concept from Islam - What Jihad is, and is not*. [http://islamicsupremecouncil.org/understanding-islam/legal-rulings/5-jihad-a-misunderstood-concept-from-islam.html?start=9], luettu 31.3.2019

¹⁹ Kaleva, Atte: *Jihad ja terrori*. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 2018, s.7

²⁰ *Ibid.* s. 49

²¹ *Ibid.* s. 50

²² CSIS Center For Strategic & International Studies: *Homegrown Terrorism*

[https://www.csis.org/analysis/homegrown-terrorism], luettu 31.3.2019

²³ Huntington, Samuel P: *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. SIMON & SCHUSTER PAPERBACKS, New York 2003.

²⁴ Wikipedia: *Modus operandi*

[https://fi.wikipedia.org/wiki/Modus_operandi], luettu 31.2019

²⁵ Tieteen termipankki: *Propaganda*

[http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:propaganda], luettu 31.3.2019

²⁶ Sisäministeriö: *Terrorismia torjutaan viranomaisten yhteistyöllä*

[https://intermin.fi/poliisiasiat/terrorismin-torjunta], luettu 2.4.2019

Vierastaistelija (tai terroristinen vierastaistelija) on henkilö, joka matkustaa valtion jossa asuu tai on sen kansalainen, ulkopuolelle liittyen aseelliseen konfliktiin terroristisessa tarkoituksessa. Määritelmän täyttävät tarkoitukset ovat terrori-iskun suunnittelu, valmistelu ja toteutus sekä osallistuminen edellä mainittuihin. Myös matkustaminen koulutusta antaakseen tai vastaanottaakseen täyttävät kriteerit.²⁷

²⁷ United Nations, Security Council, Counter-terrorism committee: *Foreign terrorist fighter*, [<https://www.un.org/sc/ctc/focus-areas/foreign-terrorist-fighters/>], luettu 2.4.2019

2 TERRORISMIN UHKA EUROOPALLE ARABIKEVÄÄN JÄLKEEN

2.1 Jihadismista ilmiönä

Jihadistit pitävät taistelua Jumalan tiellä eli jihadia muslimin tavanomaisena velvollisuutena, joka ei eroa muista velvollisuuksista kuten rukouksista tai paastosta mitenkään. Jihadiin osallistumatta jättäminen tarkoittaisi täten samaa kuin muiden velvollisuuksien noudattamatta jättäminen sekä erkaantumista Jumalasta ja nousemista islamia oikein noudattavia vastaan.²⁸ Uskonto ei ole itsessään syy jihadistiselle terrorismille, mutta sitä käytetään perustelemaan ja oikeuttamaan väkivalta.²⁹ Muslimit ovat Euroopassa samanlaisia kuin muualla, joten jihadin uskonnollinen velvollisuus koskee myös heitä.³⁰ Jihadistisessa retoriikassa itse jihadia käytetään mittarina sille, kuinka hurskas muslimi on. Ilman jihadiin osallistumista, muslimi kuolee tekopyhydessä.³¹

Jihadismi on puoli vuosisataa vanhana liikkeenä muovautunut useita kertoja kulloinkin vallinneita tarkoitusperiä varten. Jihadismin voidaan katsoa olleen vallankumouksellista 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin jihadismin avulla pyrittiin kaatamaan maallistuneiksi katsottuja muslimihallintoja. Neuvostoliiton hyökättyä Afganistaniin jihadin katsottiin olevan muslimin velvollisuus puolustautua ja asettua vastarintaan ulkoista hyökkääjää vastaan. Myöhemmin jihadismi levittäytyi globaaliksi ilmiöksi al-Qaidan myötä ja se käynnisti taistelun kaikkia sen viholliseksi katsomiaan kohtaan. Aikakaudesta tai sen kulloisestakin tavoitteesta riippumatta jihadismin päämääränä on ollut luoda šaria-lailla hallittava kalifaatti.³²

1900-luvun kahdella viimeisellä vuosikymmenellä jihadismi voidaan määritellä hyvin pitkälti puolustukselliseksi taisteluksi kaikkia niitä kohtaan, jotka hyökkäävät muslimien hallitsemille alueille. Tällaista klassista jihadia käytiin varsinkin Afganistanissa, Bosniassa sekä Tšetšeniassa. Nykyisin jihad voidaan käsittää globaalina ilmiönä, jossa taistelua käydään alueesta riippumatta: jihadia siis käydään siellä, missä vihollinen on.³³ Globaalista jihadismista tuli al-

²⁸ Kaleva (2018), s. 37–38

²⁹ Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part1)*, Public Seminar, 12.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-1/>], luettu 21.2.2019

³⁰ Lia, Brynjar: *Architect of Global Jihad - The Life of al-Qaida Strategist Abu Mus'ab al-Suri*. Hurst & Company, Lontoo 2007, s. 395

³¹ Kaleva (2018), s. 59

³² Kaleva, Atte & Antti Paronen: *Organisaation ja ideologian suhteesta*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s. 38

³³ Kaleva (2018), s. 61

Qaidan länsimaissa toteuttamien terrori-iskujen myötä vallitseva suuntaus, joka rohkaisi sen seuraajia toimimaan maailmanlaajuisesti. Osama Bin Ladenin mukaan hurskaat muslimit ovat oikeutettuja puolustautumaan kaikkialla, missä Yhdysvaltojen johdolla toimivat länsivallat hyökkäävät muslimeita ja islamia vastaan.³⁴

Islamistisaarnaaja Anwar al-Aulaqin mukaan Allah on ainut, joka tarvitaan jihadin julistamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei globaali jihadismi tarvitse varsinaista maallista johtajaa. Toisin sanoen jihad ei edellytä jonkun henkilön tekemää julistusta, vaan sen oikeutukseksi riittää pelkästään Koraani. Tämä johti siihen, etteivät yksittäiset pienemmät terroristijärjestöt tai -solut enää tarvitse al-Qaidalta oikeutusta tai lupaa toimiakseen, vaan tarpeelliseksi katsomansa oikeutus tuli suoraan ideologiasta.³⁵ Jihad voidaan jakaa sekä hyökkäykselliseen että puolustukselliseen osa-alueeseen. Hyökkäyksellisellä jihadilla levitetään islamiuskoa sekä valloitetaan vääräuskoisten hallussa olevia alueita. Puolustuksellista jihadia käydään islamin yhteisöä uhkaavaa vihollista vastaan ja se on jokaisen muslimin velvollisuus.³⁶

Iskut kaukana Lähi-idästä ovat muutakin kuin jihadismin ideologiaan liittyvä hyökkäys kaukaista vihollista eli Yhdysvaltoja vastaan. Euroopassa tehtyjen iskujen nähdään olevan lähellä olevaa vihollista vastaan suunnattu hyökkäys, kun taas esimerkiksi 9/11 -iskut olivat hyökkäys kaukaista vihollista vastaan. Kaukaisen ja lähellä olevan vihollisen käsittämisen suhteen on tapahtunut muutos: lähellä oleva vihollinen on siellä, missä muslimiväestöä on. Käytännössä tämä voidaan ajatella tarkoittavan sitä, etteivät iskut Lähi-idässä ulkoista vihollista vastaan poikkea iskuista sen ulkopuolella kuten esimerkiksi Euroopassa. Terrori-iskujen siirtyminen perinteisestä kaukaisesta vihollisesta Eurooppaan, on ollut mahdollista juurikin vihollisen määrittelyn ansiosta. Euroopan radikalisoituneet muslimit voivat nähdä Euroopan lähellä olevana vihollisena, jolloin jihad Eurooppaa vastaan on oikeutettu.³⁷ Jihadistit pyrkivät käyttämään hyväkseen pan-islamistista retoriikkaa saadakseen kannatusta toiminnalleen. Jihadistinen toiminta nähdään kaikkien muslimien asiana ja heitä kehoitetaan osallistumaan siihen

³⁴ *Ibid.* s. 62

³⁵ *Ibid.* s. 69

³⁶ *Ibid.* s. 67

³⁷ Challand, Benoit: *When the Far Enemy becomes Near - Reflections on the Charlie Hebdo killings*, Public Seminar, 10.1.2015. [<http://www.publicseminar.org/2015/01/when-the-far-enemy-becomes-near/>], luettu 21.2.2019.

niin konfliktialueilla kuin niiden ulkopuolella. Jihadismissa maantieteellinen sijainti ei ole merkittävä, vaan jokainen alue missä taistelua voidaan käydä muslimien puolesta.³⁸

Jihadistisessa terrorismissa ei välttämättä ole kyse siitä, että jokin tietty valtio olisi vihollinen. Taistelua voidaan käydä myös esimerkiksi vastakkaista ideologiaa tai elämäntapaa vastaan. Vääryudeksi nähdään kaikki islamin kannalta paheksuttava, kuten maallistuminen ja länsimaiset arvot. Media ja viihdeteollisuus paljastavat äärimmäisen suuren kontrastin länsimaiden ja useimman muslimimaan elintasojen välillä. Samoista lähteistä paljastuu myös länsimainen kulttuuri jota, ei voida hyväksyä.³⁹ Uskonnollisesti radikalisoitunut muslimi ei myöskään tunnusta länsimaisia auktoriteetteja, vaan kokee ne väärauskoisiksi ja muslimeja sortaviksi.⁴⁰

Jihadismia perustellaan sotana väärauskoisia vastaan. Tässä tapauksessa länsimaat nähdään väärauskoisina ja siten islamin vihollisina. Jihadismin yksi tunnusmerkeistä ovat terrori-iskut kaikkia väärauskoisia vastaan, joita käytetään voimanoituksina kyvykkyydestä sekä keinoina radikalisoida muslimiväestöä.⁴¹ Jihadistisessa retoriikassa korostuu käsitteen takfir, eli väärauskoiseksi julistamisen, käyttö.⁴² Esimerkiksi ISIS perustelee väkivaltaisen toimintansa taisteluna väärauskoisuutta vastaan. ISIS jakaa maailman kahtia hyviin ja pahoihin tai muslimeihin ja väärauskoisiin.⁴³ Jihadistiset terroristit näkevät toimintansa olevan oikeutettua, koska he taistelevat uskontonsa puolesta ja kokevat uskontonsa vaativan heitä toimimaan nykyisellä tavallaan.⁴⁴ Islam ei ole peruste jihadistiselle terrorismille, mutta sillä on kuitenkin merkittävä rooli jihadismin kokonaisuudessa, sillä toiminta perustellaan hyvin pitkälti uskonnollisesta näkökulmasta.⁴⁵

Islamilaisessa maailmassa uskonnolliset vaikutteet ovat merkittävässä asemassa ihmisen persoonallisuuden muodostumisessa. Uskonto on vahvasti läsnä aina lapsuudesta asti, jolloin ihminen on altis ulkopuolisille vaikutteille. Länsimaalaisuusvastaisuus on nykyään läsnä osana näitä vaikutteita. Valmis ennakkokäsitys vieroksuttavasta länsimaalaisuudesta luo pohjan terroristijärjestölle sen käsityksen vahvistamiseksi. Länsimaalaisuusvastaisuutta voidaan ruokkia asettamalla se suureen kontrastiin islamin kanssa. Länsimaalaisuus on jihadistien mukaan

³⁸ Saarinen, Juha: *Vierastaistelijaailmiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s. 61

³⁹ Puistola, Juha-Antero & Janne Herrala: *Terrorismi Euroopassa*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2006, s. 107

⁴⁰ Kaleva (2008), s. 199

⁴¹ *Ibid.* s. 12–13

⁴² *Ibid.* s. 82

⁴³ *Ibid.* s. 86

⁴⁴ Puistola & Herrala (2006), s. 106

⁴⁵ Kaleva (2008), s. 10

modernia ja maallista, eli pahaa, ja vastaavasti sitä vastustava toiminta on hyvää. Jos jihadistinen ryhmä toimii länsimaalaisuutta vastaan niin tarkoitus pyhittää keinot. Tällöin sivullisen länsimaalaisen kuolema ei ole väärin, koska länsimaalaisuus itsessään on väärin.⁴⁶

Jihadistit pyrkivät eristämään muslimit vääräuskoisina pitämästään väestöstä. Jihadistien mukaan muslimiyhteisön hurskaus ja puhdasoppisuus kärsii, jos muslimi on yhteydessä vääräuskoisiin tai islamin ulkopuolisiin vaikuttimiin. Tämän takia muslimien tulisi olla tekemisissä vain toisten muslimien kanssa.⁴⁷ Ehdollistuminen ideologialle on suuressa osassa radikalisoitumista. Yksilön eristämällä muusta maailmasta ehdollistumisesta tehdään mahdollista. Mitä paremmin henkilö saadaan eristettyä sitä helpompaa ja syvempää henkilön ehdollistaminen on.⁴⁸

2.2 Konfliktit ja niihin osallistuminen jihadismin polttoaineena

Bergenin, Stermanin, Fordin ja Simsin (2017) mukaan jihadistinen terrorismi on oire yhdeksästä ongelmasta ja trendistä. Terrorismi itsessään myös vahvistaa niitä entisestään. Ongelmat sekä trendit ovat seuraavanlaisia:⁴⁹

- 1) Sunnien ja šiiojen välinen sisällissota Lähi-idässä.
- 2) Arabihallitusten kaatuminen.
- 3) Muslimimaiden taloudellinen romuttuminen konfliktien seurauksena.
- 4) Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan ylikansoittuminen.
- 5) Hyökyaaltomainen muslimien maahanmuuttovirta Eurooppaan.
- 6) Muslimien syrjäytyminen Euroopassa.
- 7) Äärinationalistisen politiikan lisääntyminen Euroopassa.
- 8) Militaristisen salafismin leviäminen.
- 9) Sosiaalinen media toimii vahvistimena joka vahvistaa edellisten trendien aiheuttamaa vihaa.

Sisäpoliittinen epävakaus luo terroristijärjestöille järjestäytymisen mahdollistavan elinympäristön. Sen lisäksi sisäpoliittiset syyt edesauttavat terroristijärjestöjä rekrytoimaan ihmisiä, jotka ovat pettyneitä sen hetkiseen tilanteeseensa. Kasvaneiden rekrytointimahdollisuuksien

⁴⁶ Puistola & Herrala (2006), s. 111

⁴⁷ Kaleva (2008), s. 90

⁴⁸ Puistola & Herrala (2006), s. 114

⁴⁹ Bergen, David & David Sterman & Albert Ford & Alyssa Sims: *Jihadist Terrorism 16 years After 9/11 - A Threat Assessment*. New America, Yhdysvallat 2017, s. 5

vuoksi terroristijärjestöt ovat kyenneet kasvamaan ja voimistumaan. Arabikevään aiheuttamat sisäpoliittiset kriisit ovat osaltaan luoneet juuri tällaisen ympäristön, jossa terroristiorganisaatioilla on suuri toiminnanvapaus.⁵⁰

Libyan, Syyrian ja Jemenin konfliktit alkoivat paikallisista levottomuuksista, jotka laajenivat ajan myötä sisällissodiksi. Ennen laajamittaisempaa sisällissotaa alueilla ei ollut merkittävää jihadistista toimintaa. Kuitenkin levottomuuksien kärjistyessä konflikteiksi jihadistinen toiminta alkoi kasvaa alueilla. Arabikevät on aiheuttanut alueilla jihadistisen toiminnan lisääntymistä edesauttanutta epävakautta.⁵¹ Konfliktialueiden kuten Syyrian, sekavuus on mahdollistanut ISIS:in laajentumisen ja sen toteuttaman alueiden valtaamisen.⁵² Esimerkiksi terroristijärjestöjen kuten ISIS:in synty on ollut osittainen oire arabivaltioiden heikentyneestä hallinnosta. Mitä heikompi valtio on sitä todennäköisempää on terroristijärjestöjen vahvempi läsnäolo.⁵³ ISIS käytti hyväkseen arabikevään aiheuttamaa poliittista epävakautta saadakseen alueellista jalansijaa.⁵⁴

Muslimivaltioissa kuten Libyassa, Syyriassa ja Jemenissä olevat konfliktit ovat romuttaneet valtioiden talouden. Huonon talouden ja öljyn heikon hinnan takia valtiot eivät ole pystyneet tarjoamaan kansalaisilleen heidän tarvitsemiaan palveluita. Arabikevään aiheuttamien konfliktien johdosta myös työttömyysprosentti on kasvanut huomattavasti. Työttömyydestä ovat kärsineet enimmäkseen nuoret ihmiset.⁵⁵

Aiemmat muslimimaissa tapahtuneet konfliktit kuten Persianlahden sota, Irakissa kurdeihin kohdistunut väkivalta, Bosnian sota, Kosovo, Afganistan, Algeria sekä Tšetšenia ovat aiheuttaneet merkittävän muuttovirran Eurooppaan. Nämä turvapaikanhakijat ovat laillisten maahantulijoiden lisäksi sisältäneet tuhansia laittomia maahantuliijoita. Maahanmuuttajien joukossa on paljon ihmisiä, jotka ovat olleet osallisia väkivaltaiseen toimintaan lähtömaissaan ja ovat näin ollen mahdollisesti vastaanottavaisempia jihadistiselle propagandalle.⁵⁶ Syyrian kaltaiset konfliktit aiheuttavat vierastaistelijajailmiötä, jotka vahvistavat entisestään jihadistisia ryhmiä. Tämä voi johtaa myös vierastaistelijoiden lähtömaihin kohdistuvaa terrorismin uh-

⁵⁰ Schumacher & Schraeder (2019), s. 20 - 21

⁵¹ Byman, Daniel: *Explaining the Western Response to the Arab Spring*. Journal of Strategic Studies 36:2, Routledge, Yhdysvallat 2013, s. 299

⁵² Kaleva (2018), s. 185

⁵³ Bergen & Sterman & Ford & Sims: (2017), s. 40

⁵⁴ Schumacher & Schraeder (2019), s.6

⁵⁵ Bergen & Sterman & Ford & Sims: (2017), s. 40 - 41

⁵⁶ Puistola & Herrala (2006), s. 122

kaa.⁵⁷ Arabikevään levitessä Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa Islamilaisen Maghrebien al-Qaida (AQIM) käytti alueiden sisäpoliittista tilannetta hyväkseen. AQIM julkaisi videon, jolla pyrittiin rekrytoimaan ihmisiä kaikista arabikevään maista heidän järjestöönsä taistelemaan heitä sortavia hallituksia vastaan.⁵⁸ Terroristijärjestöjen aseellinen toiminta ei ole kuitenkaan painopisteessä kansainvälisessä terrorismissa vaan paikallisissa kapinoissa. Syyrian konflikti kuitenkin vahvistaa globaalia jihadismia minkä seurauksena terrorismin uhka voi kohota myös länsimaissa.⁵⁹

Algerian sisällissodassa toimineen Aseellisen islamilaisen ryhmän (GIA) ja myöhemmin al-Qaidan toimet länsivaltoja vastaan olivat suoraa seurausta lännen interventioista muslimimaihin. Länsivaltoja vastaan toimimisessa oli anti-imperialistinen näkökanta, millä vastattiin lännen läsnäoloon muslimimaissa. Myöhemmin Irakin sota laajensi terroristisen toiminnan kohteita Isoon-Britanniaan sekä Espanjaan, koska maat olivat tukemassa Yhdysvaltain hyökkäystä Irakiin. Terrorismin tavoitteena oli vaikuttaa poliittisella tasolla kohdemaiden ulkopoliittikaan ja siten osallistumista konflikteihin.⁶⁰

Lännen interventiot konflikteihin, kuten Afganistaniin 2001 ja Irakiin 2003, ovat vaikuttaneet voimakkaasti lisääntyneeseen jihadismiin Euroopassa. Jihadistit ovat perustelleet Euroopan maihin kohdistuneet iskunsa useimmiten niiden aseellisilla toimilla muslimimaissa. Länsimaiden sekä jihadistien vastavuoroinen aseellinen toiminta toisiaan vastaan on aiheuttanut noidankehän, joka on jatkunut 9/11 -iskuista lähtien.⁶¹ Bin Laden perusteli al-Qaidan terrorismin nimenomaan vastauksena länsimaiden interventioihin muslimimaailman asioihin. Toisena olennaisena seikkana oli Yhdysvaltojen pysyvä läsnäolo Arabian niemimaalla, mikä loukkasi profeetta Muhammadin kieltoa vääräuskoisten pysyvistä läsnäolosta pyhällä maalla.⁶² Al-Qaida houkuttelee yksittäisiä henkilöitä toteuttamaan terrori-iskuja käyttämällä muslimeihin kohdistuvia epäoikeudenmukaisuuksia perusteena. Sanomalla on poliittinen tausta, jonka tavoitteena on saada länsimaiden vaikutusta vähenemään Irakissa, Syyriassa, Arabian niemimaalla sekä Aasiassa. Vastaavasti ISIS:in retoriikassa korostuu ennemminkin taistelu hyvän ja pahan välillä, jossa jokaisen on valittava puolensa.⁶³

⁵⁷ Saarinen, Juha: Vierastaistelijailemiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan, Vihatkoet kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslößeiteita nro 51, Helsinki 2014, s. 70

⁵⁸ Schumacher & Schraeder (2019), s.6

⁵⁹ Saarinen (2014), s. 162

⁶⁰ Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part2)*, Public Seminar, 13.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-2/>], luettu 21.2.2019

⁶¹ Hegghammer, Thomas: *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume10 Issue 6, 2016, s. 161-162

⁶² Kaleva (2018), s. 61

⁶³ Europol: *European Union terrorism situation and trend report 2018 (TESAT 2018)*. Alankomaat 2018, s. 29

ISIS on ollut vastuussa suurimmasta osasta viimeaikaisista terrori-iskuista länsimaissa. ISIS:in perustivat Yhdysvaltojen johtaman Irakin sodan myötä radikalisoituneet henkilöt. Sotaa vastustivat Saksa, Ranska ja Belgia pelkoon, että radikaali jihadistinen ideologia leviäisi sodan seurauksena myös heidän omiin muslimiyhteisöihin, mikä myöhemmin osoittautui todeksi.⁶⁴ ISIS:in virallisista julkisuudessa esittämistään lausumista sekä propagandasta on nähtävissä, että syy terrori-iskuille Euroopassa on nimenomaan eurooppalaisten maiden osallistuminen ISIS:in vastaiseen toimintaan Irakissa ja Syyriassa. Tällainen toimintatapa tai peruste terrorismille ei ole uusi, eikä poikkeaa aiemmista ilmiöistä. ISIS:tä edeltäneiden järjestöjen toiminta on kuitenkin auttanut sitä kehittymisessä ja tehokkuudessa: se käyttää kohdemaisaan siellä jo aiemmin olleita verkostoja.⁶⁵

Euroopassa ISIS aiheuttaa suurimman uhan Ranskalle ja Belgialle. Molemmilla mailla on pitkät perinteet jihadismin vastaisessa toiminnassa. Varsinkin Ranskan puuttuminen Algerian ja Malin sisäisiin asioihin on vahvistanut sen kohteeksi joutumista. Sekä Ranskan että Belgian uhkatason nouseminen selittyy myös niiden suurella määrällä vierastaistelijoita, jotka ovat lähteneet Syyriaan ja Irakiin. Sekä ranskalaisilla että belgialaisilla jihadisteilla on vahva edustus myös ISIS:in sisällä ja heitä on myös noussut järjestössä merkittäviin rooleihin. Henkilöitä on noussut esimerkiksi johtovastuuseen järjestön Euroopan operaatioihin, sekä muihin johtosivustossa oleviin aseisiin.⁶⁶

Terrori-iskut ovat lisänneet länsimaiden osallistumista Syyrian, Irakin ja Libyan konflikteihin. Jihadistit ovat käyttäneet tätä hyväkseen perustellessaan tekonsa taisteluna länsimaiden väitetyä imperialismia vastaan.⁶⁷

Terrorismi siviilejä kohtaan on perusteltu myös kostona länsimaiden iskuille, joissa on kuollut sivullisia muslimeja. Siviileistä on tullut terroristeille omien sanojensa mukaan oikeutettuja kohteita, koska heidän mielestään länsi ei käy sotaa ainoastaan terroristijärjestöjä, vaan myös muslimisiviilejä kohtaan. Teko on oikeutettu *šaria*-lain *qisas*-periaatteen mukaan. Koska länsimaat ovat aiheuttaneet sivullisia kuolonuhreja muslimien keskuudessa, ovat muslimit velvollisia puolustukselliseen jihadiin länsimaita vastaan. Jihadistit katsovat länsimaiden käyvän

⁶⁴ Zunes, Stephen: *Europe's Refugee Crisis, Terrorism, and Islamophobia*. Peace Review - A Journal Of Social Justice 9:1, 1-6, 2017, s. 2

⁶⁵ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect. Perspectives on terrorism*, 2016, s. 5

⁶⁶ *Ibid.* s. 8

⁶⁷ Zunes, (2017), s. 5

kaikkialla sotaa muslimeja ja islamia vastaan, joten jihad ei ole enää oikeutettua ainoastaan muslimimaissa vaan joka paikassa missä muslimeja on.⁶⁸

ISIS'in *Dabiq* -lehdessä on esitelty kuusi syytä, miksi järjestö tulee aina taistelemaan ei-muslimeja vastaan:⁶⁹

"(1) They are unbelievers

(2) Their "secular, liberal societies" permit what God has forbidden, and forbid what He has permitted. They make it their "mission to 'liberate' Muslim societies; we've made it our mission to fight off your influence and protect mankind from your misguided concepts and your deviant way of life."

(3) Their "atheist fringe" rejects God despite the clear signs of His existence.

(4) They have committed "crimes against Islam", such as mocking the faith, insulting God's prophets, burning Qur'ans, and denouncing Islamic (Sharia) law.

(5) They have committed "crimes against Muslims," such as the bombing, killing, and maiming of believers throughout the world, and they have propped up "puppets in the usurped lands of the Muslims [who] oppress, torture, and wage war against anyone who calls to the truth."

(6) They have invaded Muslim-majority countries, and so they must be fought, repelled, and driven out."

Ennen vuotta 2015 ISIS'in strategia oli ennen kaikkea vallata alueita Syyriasta ja Irakista, minkä jälkeen sen pyrkimys oli laajentua lähialueille. Alueiden valtaamiseksi ISIS hyökkäsi varsinkin lähellä olevaa vihollista eli Bashar al-Assadin sekä Irakin hallintoa vastaan. ISIS alkoi toimia aktiivisesti kauempaa vihollista vastaan kesällä 2014, kun Yhdysvallat aloitti ilmaiskut ISIS:iä vastaan.⁷⁰ ISIS'in puhemies Abu Muhammad Al-Adnani kehotti 22. syyskuuta 2014 julkitulossaan hyökkäämään kaikin tavoin länsimaalaisia vastaan. Puheessa kehoitettiin hyökkäämään kaikkia kansallisuuksia vastaan jotka ovat olleet mukana ISIS'in vastaisessa koalitiossa. Keinovalikoimaa Al-Adnani ei määritellyt vaan kehotti tappamaan kaikki vääräuskoiset keinolla millä hyvänsä. Merkityksetöntä on onko kohde siviili vai sotilas koska joka tapauksessa heillä on sama hallinto.⁷¹ Jihadistisen *Dabiq* -lehden eri julkaisuissa on lukuisia

⁶⁸ Kaleva (2018), s. 74–75

⁶⁹ Khalil, Mohammad Hassan: *Jihad, Radicalism, and the New Atheism*. Cambridge University Press, Iso-Britannia, 2018, s. 83

⁷⁰ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s. 17

⁷¹ Hegghammer, Thomas & Petter Nesser: *Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 9 Issue 4 2015, s. 17

kehotuksia toteuttaa terrori-iskuja kaikkia maita kohtaan jotka ovat olleet osallisena ISIS:in vastaisessa toiminnassa. Samassa lehdessä myös ylistetään aiempien iskujen toteuttajia.⁷²

Suuret pakolaisvirrat muslimimaista ovat vahvistaneet äärinationalistista puoluetointia Euroopassa. Puolueiden sanoma on usein maahanmuuttovastaista joka puolestaan vahvistaa maahan tulleiden muslimien kokemusta tulla syrjityiksi.⁷³ Maahanmuutto sekä muslimiyhteisön kasvaminen on lisännyt äärioikeistolaista ekstremismia.⁷⁴ Sen lisäksi Euroopassa tapahtuneet terrori-iskut ovat olleet merkittävässä asemassa äärioikeiston kasvun selittävänä tekijänä. Äärioikeistolaisilla ryhmillä on taipumusta olla erottamatta islamia ja jihadismia toisistaan nähdessä kaikki muslimit uhkana. Muslimien demonisointi on aiheuttanut väkivaltaisuuksia länsimaissa asuvia muslimeja kohtaan, mitä puolestaan on käytetty hyväksi jihadistisessa retoriikassa. Äärioikeiston muslimeihin kohdistuvaa väkivaltaa on luonnehdittu länsimaiden hyökkäykseksi islamia kohtaan. Sekä jihadismi että äärioikeistolainen ekstremismi on aiheuttanut kierteen, joka hyödyntää kumpaakin osapuolta rekrytoimisessa ja omien väkivaltaisten toimien perustelemissa.⁷⁵

Islamofobia muodostaa negatiivisen vastakohtan islamille. Islamofobia kohdistuu kategorisesti kaikkiin muslimeihin ja jokainen muslimi leimataan terroristiksi.⁷⁶ Islamofobia on nousut äärioikeiston myötä Euroopassa ja se voi aiheuttaa islaminvastaista terrorismia Euroopan muslimiväestöä kohtaan. Viime vuosina äärioikeistolaiset ryhmittymät ovat tehneet väkivaltaisia iskuja Euroopassa asuvia muslimeja kohtaan. Tämä kasvattaa äärioikeiston ja ääriislamin vastakkainasettelua muodostaen riskin jihadistisille kostoiskuille. Toistaiseksi nimenomaan äärioikeiston toiminnalla perusteltuja kostoiskuja ei kuitenkaan ole tapahtunut. Äärioikeiston muslimeihin kohdistunut toiminta on kuitenkin ollut toistaiseksi pienimuotoista, mutta suuremmat kuolonuhreja vaativat iskut voivat muuttaa myös jihadistien motiiveja.⁷⁷

⁷² *Ibid.* s. 16

⁷³ Bergen & Sterman & Ford & Sims: (2017), s. 41

⁷⁴ TESAT 2018, s. 7

⁷⁵ Hughes, Seamus: *Allies Under Attack: The Terrorist Threat to Europe*. Program Of Extremism, The George Washington University, Yhdysvallat 2017, s. 5-6

⁷⁶ Kaleva (2018), s.8

⁷⁷ Hegghammer, Thomas: *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*. Perspective on terrorism, 2016, s. 166.

2.3 Jihadistisen toiminnan mahdollistavia tekijöitä

2.3.1 Syrjäytyminen

Suurin osa Eurooppalaisista jihadisteista on huonosti toimeentulevia maahanmuuttajataustaisia nuoria muslimimiehiä. Siitä ei ole näyttöä, että heikko taloudellinen toimeentulo olisi suoranaisesti syy radikalisoitumiseen, mutta suurin osa henkilöistä on kuitenkin edustanut edellä mainittua ihmisryhmää.⁷⁸ Eurooppaan tulevat muslimit jäävät helposti länsimaisen yhteiskunnan ulkopuolelle. Riittämätön koulutus sekä huono työllistyminen estävät paremman toimeentulon ja sosiaalisen aseman kehittymisen. Ongelman juurisyyt eivät ole muuttuneet, joten toistaiseksi tilanteessa tuskin tullaan näkemään muutosta. Aiemmin Eurooppaan muuttaneet muslimit olivat taloudellisesti huonossa asemassa, mikä on vaikuttanut negatiivisesti myös heidän jälkikasvuun. Sama ilmiö toistuu tällä hetkellä Eurooppaan tulevassa maahanmuuttovirrassa. Tämän päivän maahanmuuttajat ovat niin ikään sosiaalisesti ja taloudellisesti huonossa asemassa ja on todennäköistä, että sillä on vaikutusta myös heidän Euroopassa syntyviin jälkeläisiin. Ilmiö tulee tulevaisuudessa vielä voimistumaan, johtuen Euroopan vastaanottamasta suuresta maahanmuuttajamäärästä.⁷⁹ Eurooppalaisissa maissa ei ole olemassa vastaavanlaista eestosta *amerikkalaisesta unelmasta* kuin Yhdysvalloissa joka edesauttaisi maahanmuuttajien integroitumista.⁸⁰ Epätoivo toimii yhtenä porttina radikalisoitumiselle. Eurooppaan tuleva maahanmuuttaja, joka on mahdollisesti kouluttamaton ja työtön, ei pääse yhteiskunnassa nousemaan taloudellisesti jaloilleen eikä sen takia saa arvostusta. Uskonnon kautta on kuitenkin mahdollista saada arvostuksen tunnetta, koska se yhdistää muita samankaltaisessa tilanteessa olevia.⁸¹

Tavallisesti radikalisoitunut nuori muslimi on kokenut syrjintää tai rasismia. Monella on ollut myös rikollista taustaa ennen kuin ovat aktivoituneet uskonnollisesti. Esimerkiksi Turun puukottaja oli radikalisoitunut ilman ulkopuolelta tulevaa suoraa vaikuttamista perehtymällä itsenäisesti jihadistiseen propagandaan.⁸² Syyriasta tuleva pakolaisvirta kasvattaa terrorismin riskiä pakolaisia vastaanottavien maiden osalta. Riski kasvaa mitä pidempään nuoria pakolaisia pidetään pakolaisleireillä irrotettuna tavallisesta ympäristöstä ja kodista. Eristäminen pakolaisleirille edesauttaa yksilön radikalisoitumista ja rekrytoimista terroristijärjestykseen.⁸³ Esimer-

⁷⁸ *Ibid.* s. 159

⁷⁹ *Ibid.* s. 159

⁸⁰ Bergen & Stermann & Ford & Sims: (2017), s. 41

⁸¹ Puistola & Herrala (2006), s. 119

⁸² Kaleva (2018), s. 199

⁸³ Barrett, Richard: *Foreign Fighters in Syria*. The Soufan Group, Yhdysvallat 2014, s. 7

kiksi Saksan Ansbachissa kesäkuussa 2016 toteutuneessa terrori-iskussa syyllinen oli 27-vuotias Syyriasta tullut mies, joka oli saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen.⁸⁴

Jihadistinen terrorismi Euroopassa on aiheuttanut poliittista keskustelua maahanmuuton luomista riskeistä terrorismiin liittyen. Euroopan unionin avoin raja- ja maahanmuuttopolitiikka helpottavat mahdollisten terroristien matkustamista Eurooppaan ja sen sisällä turvapaikanhakijoiden joukossa. Näyttöä on kuitenkin vain yksittäisistä tapauksista, missä pakolaisvirtojen mukana tullut henkilö olisi ollut varsinainen terroristijärjestön Eurooppaan soluttama henkilö. Tästä esimerkkinä joulukuussa 2016 Berliinissä kuorma-autolla väkijoukkoon ajanut Tunisia-lainen Anis Amri, joka ISIS:in julkaisemalla videolla vannoi uskollisuutta järjestölle. Pakolaisvirrat kuitenkin mahdollistavat myös radikalisoituneiden henkilöiden vapaamman liikkumisen, joten on perusteltua väittää, että pakolaiskriisit voivat lisätä terrorismin riskiä.⁸⁵

Jihadistisista terroristeista ei ole olemassa tiettyä terroristipersoonallisuutta, jolla heidät voitaisiin profiloida. Terroristijärjestöt muovaavat yksilöiden ajatusmaailmaa siten, ettei yksittäinen terroristi välttämättä koe tekevänsä mitään väärin. Sillä tavoin yksittäinen terroristi tuntee olevansa oikealla asialla ja palvelevansa suurempaa tarkoitusta.⁸⁶ Yksilöprofiilin muodostaminen potentiaalisesta terroristista on äärimmäiseen haastavaa, sillä yksilön lähtökohdat voivat olla hyvin erilaisia. Tämän takia mahdollisen terroristin havaitseminen muun väestön keskuudesta asettaa haasteita turvallisuuspalveluille. Terroristiorganisaatioiden värväys- ja koulutusmenetelmien sekä ryhmädynamiikkaa on kuitenkin pystytty tutkimaan. Terroristiorganisaatioiden koulutusleireillä on varsinaisten käytännön taitojen rinnalla pyritty muovaamaan yksilöiden ajatusmaailmaa järjestön ajatusmaailman mukaiseksi. Koulutusleirille menneen henkilön ei ole tarvinnut olla varsinaisesti radikalisoitunut, kunhan tällä on ollut tarvittavan suuri mielenkiinto asiaa kohtaan leirille lähtemiseksi. Leirien tehokkuus piilee siinä, että yksilö kyetään alistamaan terroristijärjestön ajatusmaailmalle ja ideologialle täysin ulkomaailmasta eristetyssä ympäristössä. Tässä ympäristössä ideologia on vallitseva ilmapiiri, jolle saman asian takia matkustaneet henkilöt altistuvat tauotta. Tämä mahdollistaa yhteenkuuluvuuden tunteen ja jättää ainoastaan vähän sijaa toisinajattelulle.⁸⁷

⁸⁴ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s.20

⁸⁵ *Ibid.* s.1

⁸⁶ Puistola & Herrala (2006), s. 111

⁸⁷ *Ibid.* s. 112

2.3.2 Propaganda

Jihadistinen propaganda on vuosien saatossa muuttunut entistä enemmän vastaamaan kuulijakuntaansa. Propaganda on aikaisemmin ollut hyvin vanhoillista, mikä ei välttämättä ole vedonnut kovinkaan tehokkaasti nuoreen länsimaissa kasvaneeseen muslimiin. Kohdeyleisöön paremmin vedotakseen Arabian niemimaan al-Qaidasta nostettiin uusi ääni jihadismille. Anwar al-Aulaqi oli Yhdysvalloissa kasvanut ja osasi lähestyä kohdeyleisöä paremmin. Propagandasta tuli tehokkaampaa ja katu-uskottavampaa sekä se vetosi varsinkin länsimaissa asuviin nuoriin muslimeihin.⁸⁸ Esimerkiksi ISIS on kyennyt luomaan nuorisokulttuuriin verrattavan *Jihadi Cool* -ilmiön, jolla uskonnolliset perustelut jihadiin on saatu yhdistettyä nuorisoon vetoavaan retoriikkaan. *Jihadi Cool* -ilmiö on liitettävissä Anwar al-Aulaqin muodostamaan uudentyyppiseen propagandaan.⁸⁹ Huonosti islamia tuntevat ovat haavoittuvaisia vaikutuksille, joissa väkivaltainen ideologia liitetään osaksi uskonnollisia tekstejä.⁹⁰

Radikalisoinnissa on käytetty lähestymistavoiltaan eroavia menetelmiä. Aiemmin propagandaa pyrittiin suuntaamaan tietyille henkilöille ja vetoamaan näihin retorisin keinoin. Tämä menetelmä on niin sanottu *top down* -prosessi, jossa sisällöntuottajalla on suurempi rooli kuin vastaanottajalla. Anwar al-Aulaqin myötä prosessi kääntyi päinvastaiseksi *bottom up* -tyyppiseksi, jolloin vastaanottaja on suuremmassa roolissa radikalisoitumisprosessissa. Internetissä levisi paljon jihadistista propagandaa, joka oli kaikkien saatavilla. Asiasta kiinnostuneiden mielenkiinto herätettiin terrori-iskuilla, jotka toimivat mainoksina jihadistisessa propagandassa. Koska propaganda oli kaikkien saatavilla, niin asiasta kiinnostunut kykeni radikalisoitumaan itsekseen ilman ulkopuolisen toimijan aktiivista toimintaa. Samankaltaisista asioista kiinnostuneet henkilöt verkostoituivat ja tukivat toinen toistensa ajatuksia josta oli enää lyhyt matka varsinaiseen yhteydenottoon terroristijärjestöön.⁹¹ Esimerkiksi ISIS on rakentanut propagandansa yksilölähtöiselle *bottom up* -prosessille.⁹²

ISIS:in propaganda on ollut tehokasta myös sen takia, että se on pystynyt tarjoamaan yleisöilleen mahdollisuuden kuulua joukkoon ja saanut nämä tuntemaan itsensä merkityksellisiksi. Varsinkin yhteiskunnasta syrjäytyneille on luotu mahdollisuus elää merkityksellistä elämää ja olla osana jotain isompaa, kuten tässä tapauksessa osana kalifaatin luomisprosessia.⁹³ Jihadistinen propaganda on yhdistänyt maahanmuuttajataustaisia muslimeja, jotka eivät ole kokeneet

⁸⁸ Kaleva (2018), s. 169

⁸⁹ *Ibid.* s. 169

⁹⁰ Europol: *European Union terrorism situation and trend report 2018 (TESAT 2018)*. Alankomaat 2018, s. 6

⁹¹ Kaleva (2018), s. 193

⁹² *Ibid.* s. 193

⁹³ Kaleva (2018), s. 194

kuuluvansa länsimaiseen yhteisöön esimerkiksi rasismien tai syrjinnän takia.⁹⁴ Jihadistinen propaganda oli olennainen osa myös Turun terrori-iskua. Iskun tekijä marokkolainen Abderamah Bouanane oli seurannut internetissä jihadistista propagandaa ja oli kanssaihmisilleen julistanut suomalaiset vääräuskoisiksi, jotka tulisi tappaa.⁹⁵

Jihadistinen propaganda on kasvanut räjähdysmäisesti sosiaalisessa mediassa kuten Twitterissä, Youtubessa ja Facebookissa. Propagandan siirtyminen sosiaaliseen mediaan on todennäköisesti lisännyt yksin toimivien terroristien määrää, koska se on tavoittanut suuremman yleisön kuin aiemmat keskustelufooromit.⁹⁶ Yksittäisten toimijoiden radikalisoitumisessa sosiaalinen media ja siellä esiintyvä propaganda ovat merkittävässä asemassa. Järjestön ei tarvitse erikseen ohjata yksittäisiä henkilöitä, vaan verkossa leviävä materiaali mahdollistaa henkilön itsenäisen radikalisoitumisen.⁹⁷ Jihadistiset ryhmät ovat perustaneet sosiaaliseen mediaan kampanjoita, joilla ne ovat yrittäneet rekrytoida uusia seuraajia sekä ylistääkseen terroristista väkivaltaa.⁹⁸

2.3.3 Informaatioteknologia

Internet on ollut osana terroristijärjestöjen keinovalikoimaa 1990-luvulta asti. Vuosikymmenen loppuun mennessä internet ei ollut enää ainoastaan suuremman organisaatiotason työkalu vaan sitä käyttivät jopa yksittäiset solut. Internet toimi sekä kommunikaatiovälineenä että uutiskanavana jossa disinformaatio sekä propaganda levisi.⁹⁹ Al-Qaida oli ensimmäinen terroristijärjestö joka siirsi myös osan käytännön toiminnastansa virtuaalimaailmaan. Koulutusleirejä, viestiyhteyksiä sekä rukouspaikkoja kyettiin korvaamaan informaatioteknologialla. Tämä mahdollisti myös toiminnan suunnittelun välimatkasta riippumatta. Kehityssuunta on myös luonnollinen nuorempien sukupolvien tietoteknisen harrastuneisuuden takia.¹⁰⁰ Sosiaalinen media ja uudet teknologiset sovellutukset ovat vaikuttaneet terroristijärjestöjen käyttäytymiseen, kommunikointiin sekä toimintatapoihin.¹⁰¹ Terroristijärjestöt käyttävät internetiä propa-

⁹⁴ Kaleva (2018), s. 195

⁹⁵ *Ibid.* s. 198

⁹⁶ Nesser, Petter & Anne Stenersen: *The Modus Operandi of Jihadi Terrorists in Europe*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 8 Issue 6, 2014, s. 15

⁹⁷ Kivinen, Oskari: *Internet ja sosiaalinen media terrorismin työkaluina*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslustoista nro 51, Helsinki 2014, s. 76–77

⁹⁸ Europol: *Europol's Internet Referral Unit to combat terrorist and violent extremist propaganda*. 1.7.2015 [https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol%E2%80%99s-internet-referral-unit-to-combat-terrorist-and-violent-extremist-propaganda], luettu 5.3.2019

⁹⁹ Puistola & Herrala (2006), s. 150

¹⁰⁰ *Ibid.* s. 167

¹⁰¹ Europol: *EU Internet Referral Unit: Year one report highlights*. 1.7.2016, s. 3

gandan välittämiseen, rekrytointiin, radikalisoimiseen, toiminnan koordinoimiseen sekä tekojen ylistämiseen.¹⁰²

Verkossa tapahtuva ohjeistaminen on yleistynyt teknologian kehityksen myötä. Ohjeistaminen ja rekrytoiminen ovat helppoa verkon välityksellä nykyaikaisilla sovelluksilla kun taas fyysiset tapaamiset ovat hankaloituneet turvallisuusviranomaisten seurattavuuden palaavia vierastaistelijoita.¹⁰³ ISIS:in jouduttua yhä ahtaammalle sen hallitsemillaan alueilla Irakissa ja Syyriassa sekä vierastaistelijavirtojen tyrehtyminen on pakottanut sen toimimaan entistä enemmän verkossa. Koska järjestö on menettänyt hallitsemiaan maantieteellisiä alueita, se on joutunut kasvattamaan läsnäoloaan verkossa. Vuosien 2014 ja 2016 välisenä aikana Euroopassa tapahtuneissa ISIS:iin liitetyissä terrori-iskuissa noin puoliin tapauksiin on liittynyt verkossa tapahtuvaa ohjeistusta.¹⁰⁴ Terroristijärjestöt ohjeistavat iskujen toteuttajia monella eri tavalla. Sosiaalinen media ja erilaiset pikaviestisovellukset ovat pääsääntöisesti korvanneet vanhat menetelmät kuten jaetut sähköpostitilit. Pikaviestisovellusten avulla tilannetiedon ja ohjeistuksen jakaminen on myös huomattavasti nopeampaa kuin ennen.¹⁰⁵ Sosiaalinen media näyttelee yhä suuremmassa roolissa terrorismiin rekrytoimisessa ja ohjeistamisessa. Sosiaalisen median mahdollistaman vaivattoman verkostoitumisen takia on todennäköistä, että tulevaisuuden terrori-iskuja toteuttaa yhä enemmän henkilöt, joilla ei ole mitään yhteyksiä terroristijärjestöihin¹⁰⁶

Sosiaalinen media on ollut merkittävä käännekohta informaatioteknologiassa myös terroristien näkökulmasta. 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä terroristijärjestöjen toiminta painottui pitkälti jihadistisille keskustelufoorumeille, joille viranomaisten oli helppo murtautua ja seurata niitä. Sosiaalisen median, kuten esimerkiksi Facebookin ja Twitterin, parempi turvallisuus ja käytettävyys ovat kuitenkin korvanneet aiemmat alustat järjestöjen käytössä. Niitä on myös huomattavasti vaikeampi seurata kuin keskustelufoorumeja. Pikaviestipalvelut kuten WhatsApp, ovat niiden yksilönsuojan korkean tason sekä valtavan käyttäjämäärän takia käytännössä mahdottomia seurata aukottomasti. 2010-luvulla seurattavien jihadististen kohdehenkilöiden määrä kasvoi, kuten myös erilaisten sosiaalisen median alustojen määrä. Tämä

¹⁰² *Ibid.* s. 3

¹⁰³ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 10 Issue 6, 2016. s. 10

¹⁰⁴ Hughes, Seamus: *Allies Under Attack: The Terrorist Threat to Europe*. Program Of Extremism, The George Washington University, Yhdysvallat 2017, s. 4

¹⁰⁵ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 9

¹⁰⁶ *Ibid.* s. 19

on johtanut siihen, että seurattavien henkilöiden määrää on jouduttu rajoittamaan ainoastaan kaikista potentiaalisimpiin kohdehenkilöihin.¹⁰⁷

Sosiaalisen median vaikutus terroristiseen toimintaan on noussut julkisuuteen varsinkin Syyrian sisällissodan alkamisen myötä.¹⁰⁸ Terroristijärjestöt alkoivat hyödyntää Twitteriä ja muita sosiaalisen median palveluita arabikevään alettua.¹⁰⁹ Englanninkielinen terroristinen materiaali väheni sosiaalisesta mediasta kuten Facebookista sekä Instagramista vuonna 2017. Englanniksi tuotettu materiaali on poistettu palveluista palveluntarjoajan toimesta nopeammin kuin arabiankielinen. Samaten väkivaltaa sisältävä graafinen materiaali on poistunut nopeammin kuin esimerkiksi jihadistiset puheet.¹¹⁰ Tämän seurauksena Facebookin ja Twitterin käyttö on vähentynyt jihadistien keskuudessa. Viestiminen on siirtynyt sovelluksiin, joiden tietoturva on parempi. Esimerkiksi Telegramiin, jossa on mahdollista perustaa yksityisiä ryhmiä, joiden sisältöä ulkopuoliset ei voi seurata.¹¹¹ Sosiaalisen median avulla jihadistinen ideologia saavuttaa myös sellaiset henkilöt, joilla ei ole aiempaa kontaktia ideologiaan mutta ovat olleet kiinnostuneita siitä.¹¹²

Sosiaalinen media on mahdollistanut 2010-luvulla jihadististen toiminnan laajentamisen. Blogien, pikaviestipalveluiden ja muiden internetpalveluiden kautta propagandan levittäminen suuremmissa mittakaavassa on ollut mahdollista. Myös aiempaa suuremman tietoturvallisuuden takia tärkeämpi informaatio on kyetty välittämään ilman paljastumista. Tietoturvallisista syistä myös toiminnan laaja-alainen organisointi verkossa on nykyään yleisempää kuin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Tällä on vaikutusta myös tiedon leviämiseen globaalisti henkilöiden välillä. Sosiaalisen median tarjoama helppo verkostoituminen on mahdollistanut tiedonvälityksen konfliktialueilta ulos. Esimerkiksi se on helpottanut vierastaistelijoiden yhteydenpitoa kotimaissa sijaitseviin ystäviinsä. Tätä voidaan käyttää hyväksi kotimaissa sijaitsevien henkilöiden radikalisoimiseksi tai heidän saamiseksi liittymään vierastaistelijoina konfliktialueille.¹¹³ Nykyaikaisen verkossa tapahtuvan kommunikoinnin yleistymisen on

¹⁰⁷ Hegghammer, Thomas: *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume10 Issue 6, 2016, s. 163

¹⁰⁸ Kivinen, Oskari: *Internet ja sosiaalinen media terrorismin työkaluina*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslustoista nro 51, Helsinki 2014, s. 77

¹⁰⁹ *Ibid.* s. 79

¹¹⁰ TESAT 2018 (2018), s. 32

¹¹¹ *Ibid.* s. 31

¹¹² Kivinen (2014), s. 72

¹¹³ Hegghammer (2016), s. 164

myös vaikuttanut yksin toimivien terroristien toteuttamien iskujen määrään. Samaten vierastaistelijoiden itsensä osallistuminen iskuihin on vähentynyt samasta syystä.¹¹⁴

Videopalveluita kuten, Youtubea on hyödynnetty jihadistisen propagandan levittämiseen. Youtubesta löytyy runsaasti jihadistisia videoita ja puheita. Esimerkiksi yksi Youtuben ominaisuus on se, että se tunnistaa videot mitä katsotaan ja sen kautta kykenee tarjoamaan katsojalle samanaiheisia videoita automaattisesti.¹¹⁵ Videopalveluiden lisäksi kameroiden käyttö jihadistisissa terrori-iskuissa on yleistynyt tällä vuosikymmenellä. Iskut voidaan videoida hyvinkin yksityiskohtaisesti esimerkiksi GoPro-tyylisillä kameroilla, jonka jälkeen ne voidaan julkaista internetissä. Julkaisut voivat inspiroida muita jihadisteja toteuttamaan samankaltaisia iskuja. Iskujen kuvaaminen kaikessa raakuudessaan toimivat tehokkaana mainoksena, jolloin uhrimäärä jää toissijaiseksi.¹¹⁶ Terrori-iskujen videointia käytetään useampiin eri tarkoituksiin. Videoita voidaan käyttää opetus- ja koulutustarkoituksiin, rekrytointiin tai osoituksena siitä, että isku voi olla äärimmäisen yksinkertainen, halpa ja helppo toteuttaa. Videoinnista esimerkkinä Isossa-Britanniassa 22.5.2013 tapahtunut isku, jossa paikallisen sotilaan päälle ajettiin autolla, jonka jälkeen hänet tapettiin lihakirveellä ja veitsellä. Videossa kehoitettiin länsimaissa asuvia muslimeja toteuttamaan vastaavanlaisia iskuja omatoimisesti. Vastaavanlaiset englanniksi puhutut videot tavoittavat varsinkin länsimaissa asuvat arabiaa ymmärtämättömät kohdehenkilöt. Tämänkaltaisen kohdennettu mainonta on mahdollista tehokkaasti sosiaalisen median välityksellä siten, että sillä tavoittaa suuren kohdeyleisön kansallisuudesta tai kielestä riippumatta.¹¹⁷ Terroristeilla on taipumusta jäljitellä toisiaan ja adoptoida onnistuneiden iskujen toimintatapoja omaan käyttöönsä. Sosiaalisen median avulla voidaan tuoda ilmi tekojen yksityiskohtia, jolloin niitä on helppo kopioida.¹¹⁸

2.3.4 Rahoitus

Terroristijärjestöillä kuluu eniten rahaa toiminnan järjestämisessä. Koulutus, rekrytointi sekä ihmisten liikuttaminen on kallista verrattuna itse iskuissa tarvittavaan materiaaliin. Mitä laajamittaisempaa ja suurempaa toimintaa on, sitä enemmän se tarvitsee varallisuutta.¹¹⁹ Terroristijärjestöt sekä järjestäytynyt rikollisuus jakavat yhteisiä intressejä varsinkin toiminnan mahdollistamisen näkökulmasta. Yhteisten hyötyjen takia yhdessä toimiminen tukee kum-

¹¹⁴ Hegghammer, Thomas & Petter Nesser: *Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 9 Issue 4, 2015, s. 9

¹¹⁵ Kivinen, (2014), s. 81

¹¹⁶ Nesser, Petter & Anne Stenersen: *The Modus Operandi of Jihadi Terrorists in Europe*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 8 Issue 6, 2014. s. 20

¹¹⁷ Kivinen, (2014), s. 71

¹¹⁸ Nesser & Stenersen (2014), s. 13

¹¹⁹ Puistola & Herrala (2006), s. 127

mankin toimintaa.¹²⁰ Terroristijärjestöt voivat rahoittaa toimintaansa rikollisin keinoin kuten esimerkiksi ihmis-, huume- tai asekaupalla. Myös kidnappaukset ja kiristykset ovat mahdollisia. Terrorismilla ei ole kuitenkaan tavoitella taloudellista hyötyä, vaan rahalla ainoastaan mahdollistetaan oma toiminta, jolla pyritään ideologisiin tai poliittisiin tavoitteisiin.¹²¹ Esimerkiksi ISIS:in suuri varallisuus perustuu laittomaan öljykauppaan. Öljyä se on saanut kaappaamiltaan alueilta. Muita tulonlähteitä sillä ovat esimerkiksi kidnappaukset ja lunnaiden vaatiminen.¹²² Terrorismia rahoitetaan myös laillisin keinoin. Iskuihin tarvittava varallisuus voidaan hankkia myös tavanomaisella työnteolla.¹²³ Suurin osa pienimuotoisista terrori-iskuista on rahoitettu laillisella palkkatulolla ja se näkyy myös tavallisesti tekotavoissa. Puukoin, käsiasein tai ajoneuvoin toteutettavat iskut eivät vaadi erillistä rahoitusta vaan ovat hankittavissa edullisesti. Esimerkiksi vuonna 2015 Lyonissa tapahtuneessa iskussa tekijä käytti tekovälineenä työксеen ajamaansa kuorma-autoa.¹²⁴

¹²⁰ Teirilä, Olli: *Terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus - yhteistyötä, ulkoistamista ja kilpailua*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s. 87

¹²¹ Ibid. s. 87

¹²² Kaleva (2018), s. 182

¹²³ Puistola & Herrala (2006), s. 129

¹²⁴ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 10 Issue 6, 2016, s. 15

3 TERRORISMIN MODI OPERANDI

3.1 Terrori-iskujen tekijät

Terroristijärjestöjen rakenteet ovat monimutkaisia. Tästä syystä onkin äärimmäisen vaikeaa erotella varsinaiset terroristijärjestön toteuttamat iskut, verrattuna iskuihin, joissa tekijöillä on kontaktit terroristijärjestöihin. Kuitenkin 9/11 -iskujen tyyppiset iskut, joissa terroristijärjestö lähettää terroristisolun toteuttamaan iskuja, ovat harvinaisia. Suurimassa osassa kyse on enemmänkin toiminnasta, jossa varsinaisen iskun toteuttajilla on jonkinlaiset kontaktit terroristijärjestöön, mutta ne eivät nimenomaisesti toimi sen ohjauksessa. Iskujen toteutuksessa on nähtävissä myös samankaltainen *bottom up / top down* -mekanismi kuin propagandassakin.¹²⁵

Nesserin, Sternersen ja Oftedalin (2016) mukaan jihadistisessa terrori-iskussa on tavallisesti havaittavissa kolme eri rakenteellista tekijää. Koordinaattorina toimii terroristijärjestö, jolla on Euroopassa yhdyshenkilöitä. Tällainen henkilö on tavallisesti ideologinen jihadististi, jolla on mahdollisesti aiempaa taustaa esimerkiksi vierastaistelijakokemuksen kautta. Yhdyshenkilöt toimivat rekrytoijina, joiden tehtävänä on radikalisoida ja ohjata varsinaisia iskujen toteuttajia. Iskut toteuttavat tavallisesti yhteiskunnasta syrjäytyneet henkilöt jotka ovat alttiita rekrytoivien henkilöiden radikaalille ideologiselle propagandalle.¹²⁶

ISIS:in Euroopan rakenteet eivät ole muotoutuneet samanaikaisesti järjestön Eurooppaan tekemien iskujen kanssa. Sen sijaan järjestö on rakennettu aikaisempien rakenteiden päälle. Siinä ovat yhdistyneet aiemmin terroristijärjestöissä toimineet henkilöt, vierastaistelijat sekä uudet rekrytoidut henkilöt.¹²⁷ Nesserin, Sternersen ja Oftedalin (2016) mukaan ISIS:iin liittyvät terrori-iskut Euroopassa voidaan luokitella viiteen eri tyyppiin riippuen organisaation yhteydestä iskuun:¹²⁸

- 1) ISIS:in ydinorganisaation toteuttama isku, joka on johdettu Irakista tai Syyriasta.
- 2) Isku, joka on toteutettu ISIS:in alajaoston tai jäsenen toimesta, joilla on tiivis yhteys ISIS:in ydinorganisaatioon.

¹²⁵ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 10 Issue 6, 2016, s. 21

¹²⁶ *Ibid.* s. 7

¹²⁷ *Ibid.* s. 19

¹²⁸ Bergen, David & David Serman & Albert Ford & Alyssa Sims: *Jihadist Terrorism 16 years After 9/11 - A Threat Assessment*. New America, Yhdysvallat 2017, s. 8

3) ISIS:in jäsenen toteuttama isku. Henkilöllä heikko yhteys tai ei yhteyttä lainkaan ydinorganisaatioon.

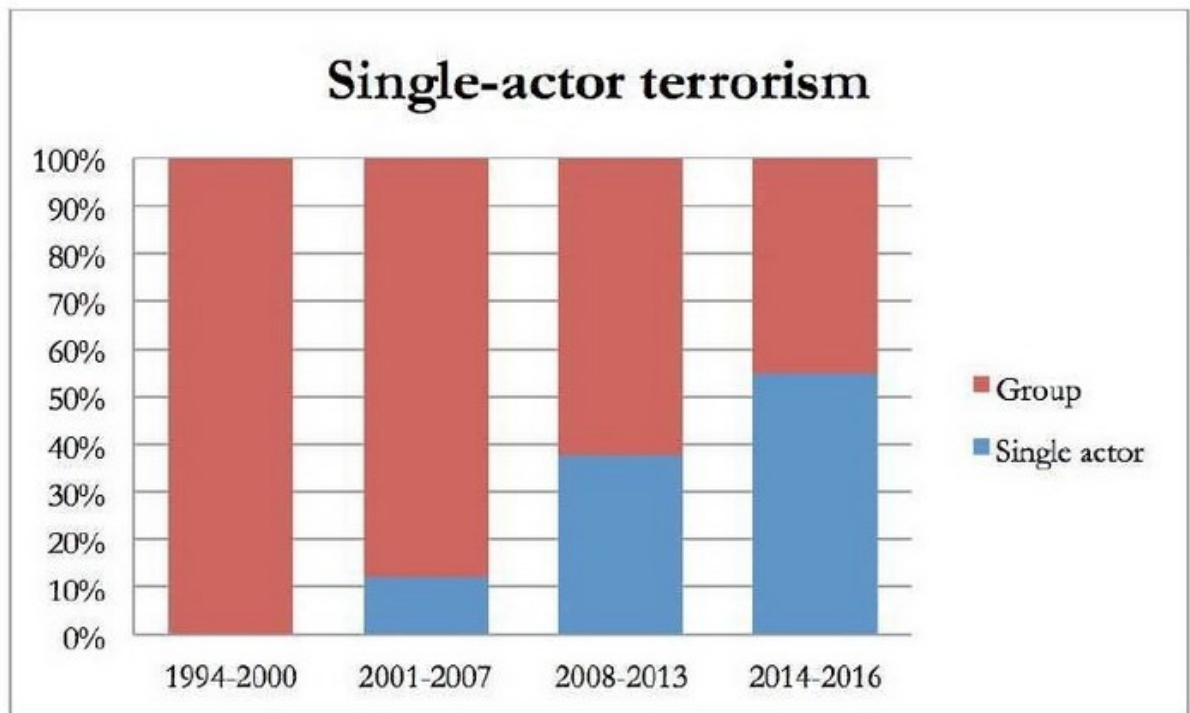
4) Isku on toteutettu sellaisen henkilön toimesta jolla ei ole mitään aiempaa yhteyttä ISIS:iin mutta henkilö on saatu aktivoitua ydinorganisaation tai organisaation jäsenen toimesta esimerkiksi verkossa tapahtuvan kommunikoinnin tuloksena.

5) Iskun on toteuttanut täysin yksittäinen henkilö ilman mitään yhteyksiä ISIS:iin. Henkilö on inspiroitunut ISIS:istä.

3.1.1 Toimijoiden määrä

Vuosien 2014 ja 2016 välisistä kahdeksastatoista iskusta viisi iskuä toteutettiin ryhmänä ja loput olivat yksin toimivien henkilöiden toteuttamia. Yksin toimivia terroristeja on huomattavasti vaikeampi havaita kuin ryhmiä. Niistä on aiemmin mainitulla aikavälillä paljastunut hieman alle puolet, kun taas ryhmiä on paljastunut noin kolme neljäsosaa. Ryhmien toteuttamat iskut ovat kuitenkin tavallisesti huomattavasti verisempiä kuin yksin toimivien. Esimerkiksi Pariisissa marraskuussa 2015 tapahtunut isku oli tähänastisista Euroopassa eniten uhreja vaatinut. Yksin toimivien terroristien osalta on kuitenkin haastavaa arvioida, kuinka moni todellisuudessa toimii täysin yksin pelkästään terroristijärjestön inspiroimana. Suurimmassa osassa tapauksista henkilöillä on ollut ainakin jonkinlainen yhteys terroristiverkostoihin.¹²⁹

¹²⁹ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 10 Issue 6, 2016, s. 13

Kuva 2. Yksin toteutettujen terrori-iskujen määrä on ylittänyt ryhmissä toteutettujen iskujen määrän.¹³⁰

Yksin toimivien terroristien ja niin kutsuttujen yksinäisten susien (eng. lone wolf) välillä on olemassa perustavanlaatuinen ero. Yksin toimivat terroristit toteuttavat iskunsa yksin, mutta heillä on yhteydet terroristijärjestöön ja he voivat mahdollisesti saada tukea ja/tai ohjausta järjestöltä. Yksinäiset sudet toimivat ilman minkäänlaista yhteyttä terroristijärjestöihin, mutta saavat inspiraationsa jihadismista.¹³¹ Yksin toimivista terroristeista ei ole olemassa tiettyä henkilöprofiilia. Kuitenkin yksinäisillä susilla on yleisempää, että he kärsivät sosiaalisista ja mielenterveydellisistä ongelmista sekä yksinäisyydestä useammin kuin muut terroristit. Toinen merkittävä ero liittyy toiminnan tavoitteellisuuteen. Tavallisesti terroristijärjestön lukuun yksin toimivat terroristit pyrkivät toimillaan johonkin tiettyyn tavoitteeseen, jonka järjestö on määrännyt. Vastaavasti yksinäisten susien motiivit ovat lähinnä henkilökohtaisia.¹³²

Terrorismin vastaiset toimet ovat johtaneet terroristiorganisaatioiden toiminnanvapauden pientymiseen. Tämä on aiheuttanut osaltaan yksittäisten toimijoiden lisääntymisen, sillä terroristiorganisaatiot pyrkivät nykyään radikalisoimaan yksittäisiä henkilöitä länsimaissa.¹³³ Iskut on toteutettu useimmiten yksin kuin ryhminä. Yksin toimiessaan aikeet terrorismiin ovat py-

¹³⁰ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 13

¹³¹ Nesser, Petter & Anne Stenersen: *The Modus Operandi of Jihadi Terrorists in Europe*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 8 Issue 6, 2014, s. 14

¹³² *Ibid.* s. 14

¹³³ Kivinen, Oskari: *Internet ja sosiaalinen media terrorismin työkaluina*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s.77

syneet näkymättömissä ennen iskua. Kuitenkin vaikka teko toteutettaisiin yksin, heillä voi olla tukenaan muita henkilöitä jotka ovat avustaneet iskun valmisteluissa.¹³⁴ Yksin toimivien terroristien yleistyminen on todennäköisesti seurausta siitä, että jihadistit eivät ole kyenneet hallitsemaan jotain tiettyä aluetta.¹³⁵

Al-Qaidan järjestöllinen vaikutusvalta on heikentynyt, mutta se on kuitenkin saavuttanut merkittävän ideologisen aseman varsinkin Euroopassa asuvien nuorten muslimien keskuudessa. Aiemmin jihadistisien terrori-iskujen toteuttajat olivat henkilöitä, joilla oli tiiviit yhteydet terroristiorganisaatioihin tai niiden jäseniin. Tiiviin yhteistoiminnan edellyttämä yhteydenpito kuitenkin altisti henkilöt ja järjestöt terrorismin vastaisille toimille, jotka Euroopassa alkoivat kiihtyä vuoden 2001 jälkeen. Terrorismin torjunnan vaikutuksesta terroristijärjestöt eivät enää kyenneet toimimaan Euroopassa niin organisoidusti, mikä johti iskujen tekemiseen itsenäisesti ilman organisaation välitöntä ohjausta.¹³⁶

ISIS on joutunut heiketessään turvautumaan enemmän yksin toimivien terroristien iskuihin kotimaissaan verrattuna siihen, että henkilöt matkustaisivat ISIS:n alueelle taistelemaan. Yksittäisiä henkilöitä kehoitetaan hyökkäämään siviilikohteita vastaan uusilla keinoilla, sisältäen tapoja joista on saatu kokemusta konfliktialueilla. Euroopan ulkopuolella olevat henkilöt, joilla on kosketuspinta terrorismiin, voivat tukea Euroopassa sijaitsevia sympatisoijia avustamalla suunnittelussa tai muilla tavoin.¹³⁷

Vaikkakin yksin toteutetut yksinkertaiset puukko- ja asehyökkäykset ovat yleistyneet, eivät ne silti ole korvanneet ryhmien toimintaa. Yksin toimiminen ja yksinkertaisten tekovälineiden käyttö on ainoastaan tullut monipuolistamaan aiempia toimintatapamalleja. Terrorismin uhka on samalla muuttunut monitahoisemmaksi. Monipuolistuneiden toimintatapamallien ja yhä yksinkertaisempien tekovälineiden myötä uhkaa on vaikeampi ennakoita.¹³⁸

¹³⁴ TESAT 2018, s.6

¹³⁵ Nesser & Stenersen (2014), s. 14

¹³⁶ Steinberg, Guido W: *German Jihad - On the Internationalization of Islamist Terrorism*. Columbia University Press, New York 2013, s. 247-248

¹³⁷ TESAT 2018, s. 27

¹³⁸ Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Effect*. Perspectives on terrorism, 2016, s. 19

3.1.2 Vierastaistelijat

Pääasialliset syyt jihadistiselle terrorismille Euroopassa sijaitsevat Lähi-idässä ja konfliktialueilla. Syyt liittyvät olennaisesti myös länsimaiden läsnäoloon edellä mainituilla alueilla. Väkivaltaisuuksien siirtyminen konfliktialueilta Eurooppaan, liittyy vahvasti vierastaistelijailmiöön. Euroopassa sijaitseva radikalisoitunut aines linkittyy terroristijärjestöihin yksittäisten ideologisesti motivoituneiden henkilöiden välityksellä. Heidän tehtävä on saada radikalisoituneet henkilöt toteuttamaan väkivaltaa terroristijärjestön puolesta. Valmiiksi radikalisoituneet henkilöt saavat siten ideologisen oikeutuksen väkivallalleen. Tavallisesti terroristijärjestön rekrytoijat ovat vierastaistelijataustaisia ja ovat näin saaneet veteraanistatuksen, mikä edesauttaa uusien henkilöiden rekrytoimisessa.¹³⁹

Vierastaistelijoilla on ilmennyt ainakin kahdenlaisia motiiveja liittyessään konflikteihin. Toiset ovat liittyneet taisteluun islamilaisen maailman ulkopuolista miehittäjää vastaan kuten Irakissa ja Syyriassa. Toisessa tapauksessa henkilöt ovat jakaneet ISIS:in ideologian ja liittyneet puhtaasti oppiakseen taitoja, joita voisivat hyödyntää kotimaissaan terroristisissa iskuissa.¹⁴⁰ Terrori-iskun syytä ei välttämättä voida yhdistää itse tekijän historiaan tai taustaan. Iskun tekijä on suurimmassa osassa tapauksista jollain tavalla yhteiskunnasta syrjäytynyt henkilö. Ideologialle uskollinen jihadististi pyrkii käyttämään tällaisia henkilöitä varsinaisten iskujen toteuttamiseksi. Jihadististen terrori-iskujen kohdistuessa ainoastaan tiettyihin maihin, voidaan selittää myös sillä miten terroristiorganisaatiot ovat saaneet rekrytoitua näistä maista varsinaisia ideologiaa kannattavia jihadisteja. Tämä korreloi myös vierastaistelijoiden ja iskujen määrän suhteen. Mitä enemmän vierastaistelijoita lähtee yksittäisestä valtiosta, sitä todennäköisempää on, että sama valtio kokee terrori-iskun.¹⁴¹

Vierastaistelijakokemus voi olla väylä terroristiorganisaatioon liittymiselle tai muutoin äärimmäisen väkivaltaan kuten terrorismiin ryhtymiseen.¹⁴² Useat vierastaistelijat ovat liittyneet terroristijärjestöihin matkustaessaan muslimimaiden konflikteihin. Tämä on osaltaan selitettävissä esimerkiksi al-Qaidan retoriikalla, jossa vedotaan muslimeihin oikeuttamalla järjestön

¹³⁹ Nesser et. al. (2016), s. 6

¹⁴⁰ Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part1)*, Public Seminar, 12.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-1/>], luettu 21.2.2019

¹⁴¹ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 8

¹⁴² Saarinen, Juha: *Vierastaistelijailmiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslsteita nro 51, Helsinki 2014, s. 52

toiminta taisteluna ulkoista uhkaa ja muslimeja kohdistuvaa sortoa vastaan.¹⁴³ Henkilöt, joilla on vierastaistelijakokemusta tai vankilatuomio terrorismiin liittyvistä rikoksista ovat saavuttaneet niin korkean sosiaalisen aseman jihadistien keskuudessa, että he voivat toimia terroristijärjestön urakoitsijana ja siten rekrytoida sekä oheistaa terrorismiin. Sekä terrorismista tuomitujen että vierastaistelijoiden määrä on kasvanut viime vuosina korkeaksi.¹⁴⁴ Konfliktialueille jihadiin liittyminen on toiminut polttoaineena radikalisaatiolle. Konfliktialueet ovat itsessään hyviä kasvualustoja terroristiselle toiminnalle. Suurin osa Pariisissa marraskuussa 2015 ja Brysselissä maaliskuussa 2016 hyökänneistä terroristeista olivat taistelleet Syyriassa. Syyrian sotaan liittyen on havaittu myös ilmiö, jossa konfliktialueille pyrkii nuoria henkilöitä liittymään jihadiin, vaikka he eivät alun perin ole muslimeita. Muslimeiksi kääntyneiden henkilöiden liittyminen Lähi-idän konflikteihin on korostunut varsinkin ISIS:in liittyen.¹⁴⁵ ISIS:in toiminta ei kuitenkaan enää painotu henkilöiden rekrytoimiseen Syyriaan, vaan sen nykyinen painopiste on henkilöiden rekrytoiminen toimimaan kotimaissaan ympäri maailmaa. ISIS:in mukaan heillä on runsaasti henkilöitä Euroopassa, jotka vain odottavat käskyä iskujen toteuttamiseksi.¹⁴⁶

Kun ISIS pyrki aluksi rekrytoimaan vierastaistelijoita taistelemaan Syyriaan kalifaatin puolesta, se ei silloin niinkään painottanut iskuja oman alueensa ulkopuolella. Toiminta tosin muuttui, kun Turkin kautta ei enää päässyt maateitse Syyriaan. Vierastaistelijoiden vaikeutunut pääsy Syyrian aiheutti sen, että iskuja alettiin toteuttaa siellä missä niihin pystyttiin. Taistelu vääräuskoisia vastaan jatkui kaikkialla, missä vääräuskoisia oli.¹⁴⁷ Vierastaistelija-ilmiötä haittaa varsinkin vaikeus matkustaa konfliktialueille jäämättä kiinni raja-alueilla. Aiemmin propagandassa ilmaantunut tahtotila oli mahdollisimman suuren taistelijamäärän saaminen konfliktialueelle taistelemaan kalifaatin puolesta. Tehostuneen rajavalvonnan ja kiinnijäämisen riskin vuoksi painopiste on muuttunut. Konfliktialueille lähdön asemesta voidaan taistelua vääräuskoisia vastaan käydä myös kotimaissa. Tästä esimerkiksi ISIS on antanut suoran kehoituksen kannattajilleen länsimaissa. ISIS on myös kehottanut käyttämään mitä tahansa aseita kuten puukkoja ja autoja.¹⁴⁸ Euroopan ulkopuolella olevien jihadistien aktivoituminen länsi-

¹⁴³ Saarinen, Juha: *Vierastaistelijailmiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s. 58-59

¹⁴⁴ Hegghammer (2016), s. 160

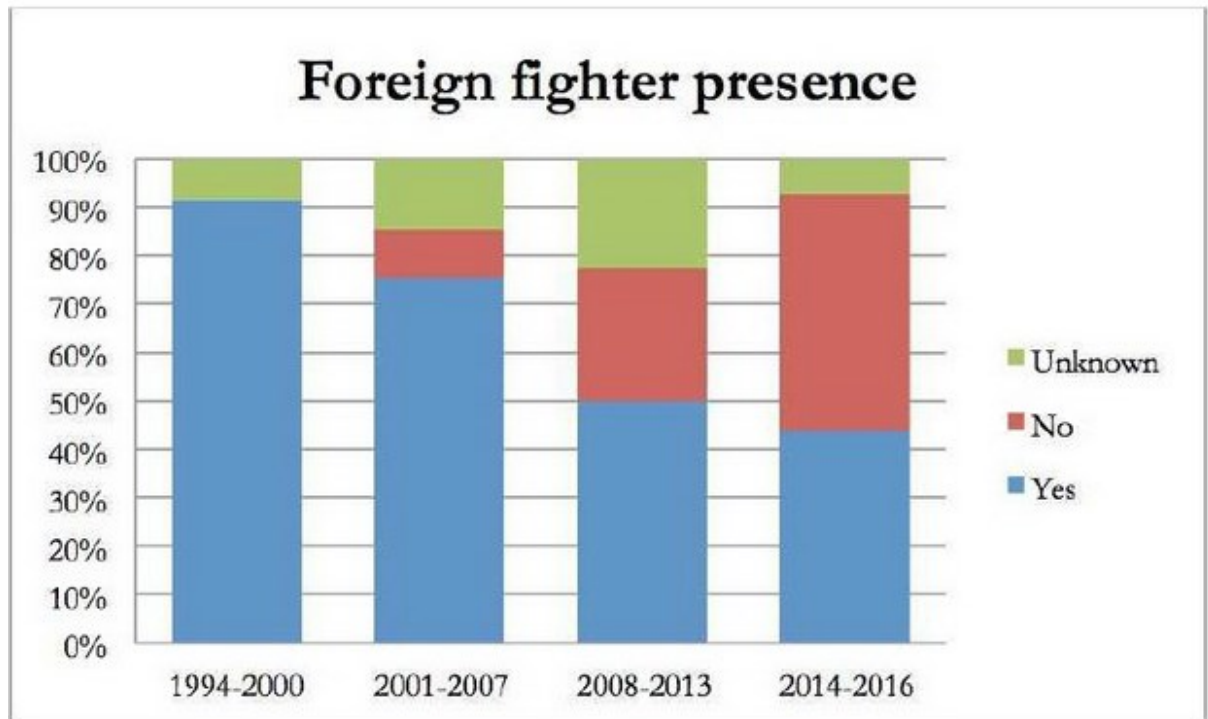
¹⁴⁵ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s. 21

¹⁴⁶ Callimachi, Rukmini: How a Secretive Branch of ISIS Built a Global Network of Killers, *The New York Times*, 3.8.2016. [https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html?_r=0], luettu 21.2.2019. Kyseessä on saksalaisen ISIS:iin liittyneen miehen haastattelu

¹⁴⁷ Kaleva (2018), s. 13

¹⁴⁸ Kaleva (2018), s.196

maisista kohteita vastaan on myös mahdollista, koska Irakiin ja Syyriaan pääsy on vaikeutunut.¹⁴⁹

Kuva 3. Vierastaistelijoiden osallistuminen terrori-iskuihin Länsi-Euroopassa on vähentynyt.¹⁵⁰

Palatessaan kotimaahansa vierastaistelija ei välttämättä tavoittele terrori-iskun tekemistä. Kuitenkaan sitä ei voi sulkea pois. Vierastaistelija-ilmioon pätee kuitenkin huomattavasti moniisemmät uhkakuvat. Jihadistinen vierastaistelija voi toimia linkkinä ideologian ja radikalisoitumiselle alttiin henkilön välillä. Vierastaistelijalla on kokemuksensa suoma kyky levittää ideologiaa ja tieto-taitoa samanhenkiselle yhteisölle ja taito radikalisoida ja rekrytoida ideologialle alttiita henkilöitä. Tällaisen henkilön kokemukset ja yhteydet sosiaalisiin verkostoihin mahdollistavat uusien vierastaistelijoiden rekrytoinnin, tai jopa muiden samankaltaisten henkilöiden edesauttamisen maahan tulolle. Kokeneet vierastaistelijat voivat myös toimia mainoksina järjestölle ja sen toiminnalle sosiaalisen median välityksellä ilman, että he edes palaisivat kotimaihinsa. Aiemmat henkilösuhteet kotimaahan mahdollistavat sen, että henkilöt, joilla ei välttämättä ole aiemmin ollut mitään liittymäpintoja jihadistiseen toimintaan, tuntevat nykyään kokeneen jihadistin.¹⁵¹

¹⁴⁹ Europol: *European Union terrorism situation and trend report 2018 (TESAT 2018)*. Alankomaat 2018, s. 28

¹⁵⁰ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 10

¹⁵¹ Saarinen, Juha: *Vierastaistelijailmiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslauseita nro 51, Helsinki 2014, s. 68

Palaavat vierastaistelijat aiheuttavat todennäköisesti jonkinlaisen kasvun terrorismin määrään Euroopassa. Terrorismin modi operandi tuskin silti tulee muuttumaan sen seurauksena.¹⁵² Itse vierastaistelijoiden toteuttamat iskut ovat kuitenkin melko harvinaisia, mutta ne ovat toisaalta olleet tilastollisesti uhrimääräisesti suurempia kuin iskut ilman vierastaistelijoiden osallisuutta.¹⁵³ Vierastaistelijoiden seuranta on mahdollisesti johtanut siihen, että vierastaistelijoiden osallistuminen iskuihin on harvinaisempaa kuin henkilöiden, jotka eivät ole olleet vierastaistelijoita. Viranomaisten suorittaman vierastaistelijoiden seurannan takia heidän iskut ovat helpommin paljastettavissa jo suunnitteluvaiheessa.¹⁵⁴

3.1.3 Kotoperäiset terroristit

Kaikki jihadistisiin terrori-iskuihin osallistuneet henkilöt eivät ole välttämättä matkustaneet Libyaan, Syyriaan tai muillekaan konfliktialueille. Matkustamattomuus konfliktialueelle ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei isku voisi olla esimerkiksi ISIS:in koordinoima tai vähintäänkin inspiroima. Varsinaisen iskun toteuttajan motiivit voivat olla hyvinkin erilaisia sekä vaikeasti määriteltäviä, oli henkilöllä todellisia kytköksiä terroristijärjestöön tai ei. Yhtenä eri tekijät yhdistävänä nimittäjänä on kuitenkin heidän turhautuminen kulttuuris-etnisestä taustasta sekä yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä johtuvasta sosiaalisesta asemastaan. Tämä turhautuminen purkautuu väkivaltana. Esimerkiksi ISIS käyttää hyväkseen ihmisten turhautumista ja antaa syyn väkivallalle vedoten sen palvelevan suurempaa tarkoitusta.¹⁵⁵ Turvallisuuspalveluiden on vaikea seurata Euroopassa jihadisteiksi värvättäviä henkilöitä, koska tällaiset henkilöt eivät välttämättä eroa muista maahanmuuttajista mitenkään.¹⁵⁶ Jihadistiset terrori-iskut ovat pääsääntöisesti kotimaassaan radikalisoituneiden henkilöiden tekemiä. Kyseiset henkilöt eivät myöskään ole matkustaneet ulkomaille liittyäkseen terroristijärjestöön. He ovat saattaneet syntyä Euroopassa tai ovat asuneet siellä suurimman osan elämästään. Lisäksi he ovat voineet olla poliisin kanssa tekemisissä muista kuin terroristisista rikoksista epäiltyinä, eikä heillä välttämättä ole mitään yhteyksiä terroristijärjestöihin.¹⁵⁷

Kotoperäinen terrorismi on aiheuttanut uudenlaisen uhkakuvan varsinkin Euroopassa. Useissa tapauksissa tällä vuosikymmenellä tekijä on ollut henkilö, jolla on ollut maan kansallisuus.

¹⁵² Nesser & Stenersen (2014), s. 18

¹⁵³ Hughes, Seamus: *Allies Under Attack: The Terrorist Threat to Europe*. Program Of Extremism, The George Washington University, Yhdysvallat 2017, s. 2

¹⁵⁴ Hegghammer, Thomas & Petter Nesser: *Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 9 Issue 4 2015, s. 21

¹⁵⁵ Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part I)*, Public Seminar, 12.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-1/>], luettu 21.2.2019

¹⁵⁶ Puistola & Herrala (2006), s. 126

¹⁵⁷ TESAT 2018, s. 5

Henkilöt ovat mahdollisesti itsenäisesti inspiroituneet jihadismista ja siten toimivat terroristijärjestön hyväksi. Eurooppalainen passi helpottaa liikkumista Euroopan sisällä, jolloin isku voidaan toteuttaa helposti myös jossain muussa eurooppalaisessa valtiossa.¹⁵⁸ Vuonna 2014 Islamilaisen kalifaatin julistamisen jälkeen Euroopassa ja Yhdysvalloissa on tunnistettu 51 onnistunutta jihadistista terrori-iskua. Suurimmassa osassa tapauksista toteuttaja on ollut saman maan kansalainen, jossa isku on toteutettu. Näistä iskuista vain viidessä prosentissa on ollut kyse pakolaisesta tai turvapaikanhakijasta, mutta suurimmalla osalla on ollut rikollista taustaa. Alle kymmenessä prosentissa isku on ollut suoraan ISIS:in toteuttama, mutta kuitenkin suurimmassa osassa kyse on ollut ISIS:in inspiroimista iskuista.¹⁵⁹

Maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisten henkilöiden asemesta suuremman terrori-uhan länsimaille aiheuttavat kotoperäiset ekstremistit. Potentiaalinen terroristi voi olla länsimaissa laillisesti asuva henkilö, joka on ollut pidemmän aikaa maan kansalainen. Terrori-iskut, kuten hollantilaisen elokuvaohjaaja Theo van Goghin murha vuonna 2004 tai Lontoon kesäkuussa 2005 tapahtuneet iskut, osoittivat, ettei jihadistista välttämättä ole henkilö, joka on matkustanut ulkomailta toteuttaakseen terroriteon. Edellä mainituissa tapauksissa syylliset olivat Euroopassa syntyneitä, näennäisen hyvin yhteiskuntaan integroituneita arabi-taustaisia miehiä. Terrorismin uhkaa ajatellessa ei voida kuvitella, että suurin uhka tulisi välttämättä ulkopuolelta vaan Euroopan sisäpuolella radikalisoituvista henkilöistä.¹⁶⁰

3.1.4 Sympatisoiminen

Kansainväliset terroristijärjestöt aiheuttavat Euroopalle sekä ulkoisen että sisäisen uhan. Sisäinen uhka muodostuu kotoperäisistä terroristeista, jotka ovat radikalisoituneet kotimaissaan ilman matkustamista konfliktialueille. Kotoperäisessä terrorismissa ei välttämättä ole kyse siitä, että radikalisoituneet henkilöt toimisivat jonkin terroristijärjestön ohjauksessa tai, että henkilöt olisi varsinaisesti rekrytoitu järjestön toimesta. Yhdistävänä tekijänä terroristijärjestöjen rekrytoimien ja ohjaamien sekä itsenäisesti radikalisoituneiden henkilöiden välillä on se, että henkilöt ovat altistuneet jihadistiselle propagandalle. Viestintäkanavien monipuolisuuden ja globaaliuden, sekä niiden äärimmäisen hankalan jäljittämisen takia on kuitenkin mahdotonta erottaa yksittäisen teon kansainvälisyys kansallisesta. Asiaa monimutkaistaa entisestään terroristien itse väittämä yhteys esimerkiksi ISIS:iin, vaikkei yhteyttä välttämättä olisikaan. Terro-

¹⁵⁸ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s. 15

¹⁵⁹ Hughes, Seamus: *Allies Under Attack: The Terrorist Threat to Europe*. Program Of Extremism, The George Washington University, Yhdysvallat 201, s. 2

¹⁶⁰ do Céu Pinto Arena (2017), s. 2

ristijärjestöt usein tunnustavat terroristien toteuttamat iskut omikseen. Lausutut uskollisuudentunnustukset terroristijärjestölle hyödyntävät järjestöjä siten, että yhä useampi sympatisoija toteuttaa iskun terroristijärjestön nimissä. Tämä nostaa terroristijärjestöjä julkisuuteen ja samalla kohottaa terroriteon toteuttajan mainetta ja arvovaltaa, joka puolestaan on helpottanut vierastaistelijoiden rekrytointia ja rohkaissut uusia sympatisoijia toimimaan.¹⁶¹ Esimerkiksi Madridin pommi-iskujen tekijöillä ei ollut mitään yhteyksiä al-Qaidaan, mutta silti he ilmoittivat olevansa sen paikallishaara.¹⁶²

ISIS:in toiminnassa on korostunut sympatisoijien käyttö varsinaisten koordinoitujen terrori-iskujen asemesta. Sama pätee myös palanneiden vierastaistelijoiden osalta. Sympatisoijien iskut ovat enemmistöasemassa verrattuna palanneiden vierastaistelijoiden iskuihin.¹⁶³ ISIS kehottaa kuuluvasti sympatisoijia toteuttamaan iskuja Euroopassa. Verkostojensa ansiosta sillä on mittava määrä vaihtoehtoja, joilla se voi tukea kiinnostuneita hyökkääjiä. Tästä syystä on oletettavaa, että länsimaihin kohdistuneissa iskuissa ISIS:illä on ainakin jonkinlainen osallisuus.¹⁶⁴

Todennäköistä on, että yksittäiset kotoperäisesti radikalisoituneet ja jihadistista toimintaa ihannoivat henkilöt, onnistuvat luomaan siteen ISIS:iin saamalla yhteyden järjestöön tai vannomalla sille uskollisuutta. Tällaisessa tapauksessa iskut voidaan toteuttaa terroristiorganisaation johtamana kuten Pariisissa 2015 tai julkisuushakuisesti itsenäisesti toteuttamina tekoina. Jälkimmäinen malli on ollut yleistä viime vuosina ja se on esiintynyt myös sen propagandassa. ISIS on kuitenkin ottanut vastuun yksittäisten henkilöiden toteuttamista iskuista, jolloin se on onnistuneesti kyennyt häivyttämään rajan organisoitujen terrori-iskujen sekä sympatisoitujen terrori-iskujen välillä.¹⁶⁵ Sen lisäksi yksittäiset terroristit julistautuvat mielellään terroristijärjestön jäseneksi vaikka heillä ei olisikaan tosiasiallisia yhteyksiä järjestöihin.¹⁶⁶

ISIS on onnistunut al-Qidaa paremmin yksittäisten toimijoiden inspiroinnissa. Al-Qaidan tuottama propaganda on tavoittanut huomattavasti pienemmän määrän kuulijoita kuin ISIS:in

¹⁶¹ do Céu Pinto Arena (2017), s. 21

¹⁶² Hämeen-Anttila, Jaakko: *Islamin tutkimuksen professori: Al-Qidaa ei ole olemassa*. Suomen Kuvalehti 18.5.2013, [<https://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/islamin-tutkimuksen-professori-al-qidaa-ei-ole-olemassa/>], luettu 5.2.2019

¹⁶³ Hegghammer, Thomas & Petter Nesser: *Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 9 Issue 4 2015, s. 14

¹⁶⁴ Ibid. s. 18

¹⁶⁵ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s. 14

¹⁶⁶ Hämeen-Anttila, Jaakko: *Islamin tutkimuksen professori: Al-Qidaa ei ole olemassa*. Suomen Kuvalehti 18.5.2013, [<https://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/islamin-tutkimuksen-professori-al-qidaa-ei-ole-olemassa/>], luettu 5.2.2019

vastaava. ISIS:in puhemies Abu Muhammad Al-Adnanin vetoamus yksilölliseen jihadiin sympatisoijien toteuttamana on ollut yhtenä syynä kiihtyneeseen määrään yksittäisten henkilöiden toteuttamissa terrori-iskuissa.¹⁶⁷ Sympatisoijien toteuttamien iskujen määrä kasvoi huomattavasti heti sen jälkeen kun al-Adnani kehotti vuonna 2014 yksittäisiä henkilöitä toteuttamaan terrori-iskuja länsimaissa.¹⁶⁸

3.2 Terrorismin tekovälineet

3.2.1 Yksinkertaiset tekovälineet

Viimevuosina jihadististen terrori-iskujen määrä on lisääntynyt, mutta ne ovat olleet entistä yksinkertaisempia sekä valmisteluidensa että toteutuksensa osalta.¹⁶⁹ Vuosien 2001 ja 2005 välillä pommi-isku oli kaikista käytetyin tekotapa. Pommi-iskun jälkeen toiseksi suosituin oli aseellinen hyökkäys. Aseellisen hyökkäyksen ominaispiirteenä on ollut se, että tekijöitä on ollut useampi.¹⁷⁰ Tuli- ja teräasein tehdyt iskut ovat kohdistuneet niin yksittäisiin henkilöihin kuin suurempiin väkijoukkoihin.¹⁷¹ Aseelliset iskut ovat toisinaan sisältäneet panttivankien ottoa kuten Pariisin iskuissa 2015 ja Normandian kirkko-iskussa 2016. Panttivangeista ei ole neuvoteltu vaan niitä on todennäköisemmin pyritty käyttämään ihmiskilpinä viranomaisten toiminnan vaikeuttamiseksi.¹⁷²

Käsi- ja teräaseiden käyttö on osaltaan yleistynyt siksi, että niiden käytöstä on äärimmäisen hankala saada ennalta mitään indikaatioita. Yksinkertaisemmat ja vaikeammin havaittavat tekotavat voivat olla myös yksilölähtöisiä. Esimerkiksi vuonna 2012 Ranskassa terrori-iskun toteuttanut Mohammed Merah oli sanonut poliiseille, että alun perin hänelle oltiin kouluttamassa pommien rakentamista. Merah oli kuitenkin kieltäytynyt koulutuksesta suuren kiinnijäämisriskin vuoksi. Hän oli perustellut sitä ranskalaisten viranomaisten pommiin tarvittavien ainesosien valvonnalla. Hän pyysi koulutusta sen sijaan tuliaseiden käyttöön.¹⁷³

Vuosien 2001 ja 2007 välisenä aikana ainoastaan 7,3 prosentissa suunnitelmista tai iskuista sisälsivät teräaseiden käyttö.¹⁷⁴ Sittemmin teräaseilla tapahtuvat iskut ovat yleistyneet. Vuo-

¹⁶⁷ Hegghammer & Nesser (2015), s. 27

¹⁶⁸ *Ibid.* s. 26

¹⁶⁹ TESAT 2018, s. 5

¹⁷⁰ Puistola & Herrala (2006), s. 140

¹⁷¹ Nesser & Stenersen (2014), s. 12

¹⁷² Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 12

¹⁷³ Nesser & Stenersen (2014), s.12

¹⁷⁴ *Ibid.* s. 6-7

sien 2008 ja 2013 välisenä aikana teräaseita suunniteltiin käytettäväksi 13 prosentissa iskuista kun taas vuodesta 2014 vuoteen 2016 lähes kolmasosa suunnitelmista sisälsi teräaseiden käytön. Kasvu on osaltaan selitettävissä ISIS'in julkitulossa vuonna 2015. Siinä peräänkuulutettiin iskujen yksinkertaisuutta ja tekovälineeksi soveltuvan minkä tahansa pommista nyrkkiin. Myös autot ja teräaseet mainittiin samassa puheessa.¹⁷⁵

Ajoneuvoilla tehtävät iskut ovat olleet kasvussa. Vuoden 2014 jälkeen länsimaissa on ollut 15 ajoneuvoilla tehtyä iskuja, joissa on kuollut yhteensä 136 ihmistä.¹⁷⁶ Ajoneuvojen käyttö on yleistynyt varsinkin Euroopassa tapahtuvassa terrorismissa.¹⁷⁷ Ajoneuvojen käyttö kuvailtiin ensimmäistä kertaa vuonna 2010 Al-Qaidan *Inspire*-lehdessä. Vaikutuksen tehostamiseksi julkaisussa ehdotettiin, että autoon hitsattaisiin erilliset terät, minkä jälkeen sillä ajettaisiin väkijoukkoon. Isku voisi jatkua yliajajien jälkeen tuliasein toteutettavaksi.¹⁷⁸ Vuodesta 2013 autot ovat olleet hyvin yleinen tekotapa ja niillä on saatu aiheutettua myös hyvin suurta tuhoa kuten 84 kuolonuhria ja satoja loukkaantuneita vaatineessa Nizzan vuoden 2016 iskussa. Autoilla tehtäviä iskuja on myös yhdistetty teräaseiden käyttöön kuten Isossa-Britanniassa 2013. Vuonna 2015 Ranskassa puolestaan autolla pyrittiin aiheuttamaan räjähdys ajamalla sillä polttoainepumppuja päin.¹⁷⁹

Tulevaisuudessa tuliasein toteutettavat iskut tulevat olemaan suurimmassa roolissa. Mahdollisesti niitä pyritään monipuolistamaan käyttämällä samanaikaisesti autoja, pommeja tai tuhopolttoja. Todennäköinen kehityssuunta on myös yhä useammat yksin toimivat terroristit, joita on helppo ohjeistaa ja rekrytoida sosiaalisen median välityksellä.¹⁸⁰ Uusien toimintatapojen kehittäminen ei ole niin todennäköistä, kuin vanhojen tapojen yhdistely ja monipuolistaminen. Nousevana ilmiönä kuitenkin saattaa olla tuhopolttojen kasvanut käyttö terroristisessa tarkoituksessa. Tästä on viitteitä jihadistisissa julkaisuissa, joissa tuhopoltot ovat ilmaantuneet mahdollisena tekotapana. Tuhopolttoissa on potentiaalia aiheuttaa suurta tuhoa niin infrastruktuurille, kuin myös ihmisille.¹⁸¹ Esimerkiksi Mumbain iskussa 2008 hotellin tuhopoltolla aiheutettiin ihmisuhreja. Tuhopolttojen ja muiden tekovälineiden yhdistetty käyttö on potentiaalinen uhka myös Euroopalle.¹⁸²

¹⁷⁵ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 12

¹⁷⁶ Bergen, David & David Sterman & Albert Ford & Alyssa Sims: *Jihadist Terrorism 16 years After 9/11 - A Threat Assessment*. New America, Yhdysvallat 2017, s. 6

¹⁷⁷ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 11

¹⁷⁸ Nesser & Stenersen (2014), s. 19

¹⁷⁹ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 12

¹⁸⁰ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 20

¹⁸¹ Nesser & Stenersen (2014), s. 20

¹⁸² *Ibid.* s. 20

3.2.2 Räjähdeet

Räjähdeiden käyttö terrorismissa on vähentynyt vuosien saatossa. Ennen vuotta 2014 pääasiallinen tekoväline oli pommi. Pommi-iskuissa kotitekoisten räjähdysaineiden käyttö alkoi yleistyä vuonna 2008. Pommien käyttö lähes puoliintui vuosina 2014–2016 tehdyissä suunnitelmissa tai iskuissa verrattuna vuosiin 2008–2013 vastaaviin. Pommien käytön laskenut trendi ei kuitenkaan poissulje niiden käyttämistä jatkossa.¹⁸³ Yksinkertaiset tekotavat ovat olleet nykyään jihadistien suosiossa, mutta räjähteiden käyttö on edelleen ensisijaisesti suositelluin tekoväline niiden tehon takia. Räjähdeiden avulla voidaan aiheuttaa paljon uhreja, sekä niiden käytöllä saadaan suurta huomiota mediassa.¹⁸⁴ Pommi-iskuissa tavallisimpia kohteita ovat olleet julkiset paikat, joissa on paljon ihmisiä. Julkisilla paikoilla turvajärjestelyt sekä valvonta ovat heikompia, joten isku on luonnollisesti helpompi toteuttaa siellä.¹⁸⁵ Pommien käyttöön liittyy yleensä sivullisia uhreja. Kohteiden muuttuessa tarkemmin valikoiduiksi, pommien käyttö jää mahdollisesti toissijaiseksi tekotavaksi. Kuitenkin jos valikoidut kohteet muuttuvat entistä suojaetuimmiksi, pommeja saattaa olla tarpeellista käyttää.¹⁸⁶

Räjähdysaineiden osalta kotitekoiset räjähdysaineet ovat suosituimpia. Uusien kotitekoisten räjähdysaineiden käyttö ei ole ollut niin yleistä kuin vuosituhaten alussa, jolloin räjähdysaineita suunniteltiin sellaisiksi, ettei niitä havaittaisi esimerkiksi lentokentän turvatarkastuksissa. Toisaalta korkean turvallisuustason kohteet eivät ole olleet viime vuosina ajankohtaisia. Kohteiksi on sen sijaan valittu pehmeitä kohteita, kuten ihmisjoukkoja ja julkisia alueita joissa ei ole turvallisuusjärjestelyitä.¹⁸⁷ Vuoden 2014 jälkeen länsimaissa on tehty kaksitoista iskua, joissa on käytetty räjähteitä. Näistä kahdestatoista iskusta viidessä räjähdysaine on ollut TATP (trisetonitriperoksidi). Edellä mainittu räjähdysaine on kuitenkin hyvin herkkää ja sen valmistus on sen takia riskialtista. Sen takia TATP:n käyttö osoittaa usein myös sen, että tekijä on saanut ulkopuolista apua sen valmistukseen.¹⁸⁸ Myös ISIS on käyttänyt enimmäkseen TATP -pohjaisia räjähteitä joiden valmistukseen tarvittavat kemikaalit ovat helposti saatavilla.¹⁸⁹

Konfliktialueille pääsy mahdollistaa uusien pomminvalmistusmetodien oppimisen. Tähän vaikuttavat myös edesauttavasti alati kehittyvät internetpalvelut, joissa pystytään yhä parem-

¹⁸³ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 11

¹⁸⁴ TESAT 2018, s. 12

¹⁸⁵ Puistola & Herrala (2006), s. 125

¹⁸⁶ Nesser & Stenersen (2014), s. 18

¹⁸⁷ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 11

¹⁸⁸ Bergen, David & David Sterman & Albert Ford & Alyssa Sims: *Jihadist Terrorism 16 years After 9/11 - A Threat Assessment*. New America, Yhdysvallat 2017, s. 43

¹⁸⁹ *Ibid.* s. 6

min ja salaisemmin opettamaan valmistamaan räjähteitä. Kuitenkin potentiaalisimmat ja vaarallisimmat opit saadaan jatkossakin ulkomailla tapahtuvan koulutuksen kautta.¹⁹⁰ Euroopassa toimivat terroristit saavat oppinsa pommien rakentamiseen internetistä tai erillisen koulutuksen kautta. Yksinkertaisimmat sovellutukset ovat tavallisesti opittu internetissä jaettavan materiaalin myötä, kun taas monimutkaisemmat ovat opittu ulkomailla saadusta koulutuksesta. Myös Euroopan sisällä voi olla henkilöitä jotka ovat joskus olleet kouluttautumassa ulkomailla ja nykyään jakavat oppimaansa Euroopassa.¹⁹¹

3.2.3 Mahdollisia tekovälineitä tulevaisuudessa

Lennoikkien tai nelikoptereiden eli dronejen käyttö terroristisessa tarkoituksessa on herättänyt huolta Euroopan turvallisuusviranomaisissa. Iskut voidaan toteuttaa kuitenkin huomattavasti helpommin ja tehokkaammin ilmankin droneja, joten niiden käyttö ei ole todennäköistä.¹⁹² Aseistettujen dronejen käyttö on kuitenkin kasvava uhka.¹⁹³ Dronejen käyttöä ei ole vielä havaittu Euroopassa, mutta siitä on ennakkotapauksia. Esimerkiksi Lähi-idässä dronea on käytetty pommien kuljettamiseen. Toisaalta uusien teknologioiden käyttö on ollut terroristien toimesta yleistä esimerkiksi kommunikoinnin osalta. Siten ei voida myöskään pois sulkea kehittyneen teknologian hyödyntämistä myös tulevaisuudessa toteutettavien terrori-iskujen tekotavoissa.¹⁹⁴ Vuonna 2015 kurditaistelijat ampuivat Syyriassa alas kaksi dronea, joihin kumpaankin oli asennettu räjähteitä. Kaksi vuotta myöhemmin ISIS ilmoitti *al-Naba'* -uutislehdessään, että se on perustanut yksikön, jonka tehtävänä on valmistaa ja käyttää droneja taistelussa.¹⁹⁵ Myös radio-ohjattavien pienoismallien käytöstä on ollut viitteitä jihadistisilla foorumeilla sekä pidätyksien yhteydessä saaduilla videoilla. Siltikin niiden suunniteltu käyttö on ollut harvinaista. Radio-ohjattavia pienoismalleja on suunniteltu lastattavaksi räjähteillä, jonka jälkeen niillä olisi lennetty tai ajettu kohteeseen.¹⁹⁶

Siitä ei ole todisteita, että terroristit olisivat käyttäneet kemiallisia, biologisia, radiologisia tai ydinaseita (CBRN) Euroopan unionin alueella. Jihadistit ovat kuitenkin olleet kiinnostuneita niiden käyttömahdollisuuksista.¹⁹⁷ CBRN-aseet ovat silti yleistyneet jihadistisessa propagan-

¹⁹⁰ Nesser & Stenersen (2014), s. 12

¹⁹¹ *Ibid.* s. 11

¹⁹² Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 20

¹⁹³ Bergen & Serman & Ford & Sims (2017), s. 6

¹⁹⁴ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 12

¹⁹⁵ Bergen & Serman & Ford & Sims (2017), s. 45

¹⁹⁶ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 19

¹⁹⁷ TESAT 2018, s. 7

dassa. Jihadistisissa julkaisuissa sosiaalisessa mediassa on jaettu tietoa kemiallisista aseista ja niitä on ehdotettu käytettäväksi yksittäisille toimijoille.¹⁹⁸

Syyriassa ISIS on, ollut kiinnostunut improvisoitujen kemiallisten aseiden valmistamisesta ja käyttämisestä. Ilmiö ei ole, eikä välttämättä tulekaan Eurooppaan johtuen hankaluuksista salakuljettaa tarvittavaa materiaalia rajojen yli. Tavallisempaa on, että kiinnijäämisen riskin pienentämiseksi käytettävä materiaali hankittaisiin maasta jossa isku aiotaan toteuttaa. Laillisten saatavilla olevien materiaalin jalostaminen kemiallisiksi aseiksi on kuitenkin uhka. Jalostaminen on voitu opettaa vierastaistelijoiden kun he ovat olleet konfliktialueilla.¹⁹⁹ Terrorismissa käytettäviksi joukkotuhoaseiksi on suositeltu teollisuuskemikaaleja, joita on hankittavissa Euroopan unionista. Myös elintarvikkeiden ja veden saastuttaminen on otettu esille. Yksinkertaisten CBRN-aseiden käyttö on mahdollista ilman erityisosaamista ja niitä esittelemällä jihadistiset terroristijärjestöt ovat pyrkineet motivoimaan yksittäisiä toimijoita toteuttamaan iskuja CBRN-asein.²⁰⁰

3.3 Terrorismin kohteet

Jihadistisen terrorismin toimintatapamalleissa sekä kohteiden valinnassa on tapahtunut muutoksia 2000-luvulla. Vielä ensimmäisellä vuosikymmenellä oli yleisempää, että kohteiksi valittiin korkean symbolisen aseman omaavia kohteita. Jälkimmäisellä vuosikymmenellä kasvavana ilmiönä on ollut hyökätä satunnaisia ihmisjoukkoja vastaan.²⁰¹ Kuitenkin länsimaisiin sotilaisiin, joilla on suuri symbolinen arvo terrorismin kohteena, on kohdistunut useampia hyökkäyksiä tällä vuosikymmenellä. On mahdollista, että ISIS:in julkaisemat videot, joissa länsimaisia sotilaita teloitetaan, inspiroivat myös samankaltaisiin terrori-iskuihin Euroopassa.²⁰² Viimeisimmissä jihadistisissa terrori-iskuissa on korostunut kolme piirrettä: iskujen kohteet ovat joko olleet satunnaisia, länsimaista elämäntapaa ilmentäviä tai auktoriteetteja. Ensimmäisestä esimerkkinä Lontoossa vuonna 2017 maalisi- ja kesäkuussa tapahtuneet iskut. Toisesta Manchesterissa saman vuoden toukokuussa ja kolmannesta Pariisissa myös saman vuoden helmi- ja kesäkuussa tapahtuneet iskut. Tulevaisuudessa iskut tulevat todennäköisesti kohdistumaan myös edellä mainittuihin kohteisiin tai ne voivat olla niiden yhdistelmiä.²⁰³ Terrori-iskut ovat kohdistuneet ennen kaikkea ihmisiä, kuin mitään muita kohteita vastaan.²⁰⁴

¹⁹⁸ *Ibid.* s. 14

¹⁹⁹ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 20

²⁰⁰ TESAT 2018, s. 14

²⁰¹ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 10

²⁰² Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 9

²⁰³ TESAT 2018, s. 5

²⁰⁴ *Ibid.*, s. 5

ISIS:in yhtenä tavoitteena on aiheuttaa paniikkia ja turvattomuuden tunnetta ihmisissä. Yksin toimivien terroristien käyttö satunnaisissa paikoissa luo juuri halutunlaista paniikkia, koska ne ovat täysin ennakoimattomissa ja voivat osua kaikkien kohdalle. Monimutkaisemmat ja suuremman mittakaavan omaavat iskut eivät välttämättä palvele tätä tarkoitusta niin hyvin, koska ne ovat harvinaisempia ja helpommin torjuttavissa.²⁰⁵ Valikoidut kohteet eivät aiheuta niin suurta pelkoa ihmisissä kuin satunnaisesti valikoidut kohteet, mutta ne ovat helpommin oikeutettavissa poliittisesti ja uskonnollisesti.²⁰⁶ Valikoitujen kohteita vastaan hyökkääminen on myös helpommin perusteltavissa yksin toimiville terroristeille. Terroristijärjestön tavallisesti poliittiset motiivit eivät välttämättä riitä yksilölle tarpeeksi suuriksi perusteiksi toteuttaa iskuja terroristijärjestön hyväksi. Sen sijaan tunteelliset motiivit kuten profeetta Mohammedin loukkaaminen julkisesti voi olla tarpeeksi suuri syy hyökätä loukkaajaa vastaan. Lopputulos on sama, mutta oikeilla perusteluilla kumpikin osapuoli sekä tekijä että terroristijärjestö kokevat voittavansa.²⁰⁷

²⁰⁵ Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part2)*, Public Seminar, 13.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-2/>], luettu 21.2.2019

²⁰⁶ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 16

²⁰⁷ Nesser & Stenersen (2014), s. 21

4 TERRORISMIN TORJUNTA EUROOPAN UNIONISSA

4.1 Tekijöitä jotka vaikuttavat terrorismin torjuntaan

Konfliktit Syyriassa ja Irakissa sekä niihin liittynyt ISIS:in väkivalta ovat aiheuttaneet massamaisen pakolaisuuden niitä ympäröiviin valtioihin sekä Eurooppaan. Maahanmuuton lisääntyminen Pohjois-Afrikasta, Lounais-Aasiasta sekä Lähi-idästä nähdään keinona, joilla terroristit kykenevät soluttamaan itsensä Eurooppaan.²⁰⁸ Vuosien 2014 ja 2016 välisenä aikana ainakin kuudessa tapauksessa on todistettu, että osallisena on ollut pakolaisstatuksen omaava henkilö. Myös palaavia vierastaistelijoita on ohjeistettu esiintymään pakolaisina.²⁰⁹ Terroristit ovat käyttäneet pakolaisvirtoja hyväkseen, mutta niiden käyttö ei ole ollut systemaattista.²¹⁰

Marraskuussa 2015 Pariisissa sekä 2016 Brysselissä ja Berliinissä tapahtuneissa iskuissa oli todisteita tai ainakin vahvoja viitteitä siitä, että osa tekijöistä oli tullut maahanmuuttovirran mukana Eurooppaan.²¹¹ Esimerkiksi Pariisin iskujen itsemurhapommittajan passi löydettiin ja siitä selvisi, että tekijä oli tullut maahan pakolaisvirran mukana. Maaliskuussa 2015 Tunisian Bardo-museossa tapahtuneessa iskussa yksi epäilty oli matkustanut Italiaan kuukautta aiemmin, pakolaisia kuljettaneella veneellä. Tapahtumat ovat nostattaneet perusteltua huolta Euroopassa siitä, että terroristijärjestöt käyttävät pakolaisvirtoja hyväkseen terroristien soluttamiseen Eurooppaan.²¹² Pakolaisvirrat eivät ainoastaan mahdollista terroristien soluttamisen Eurooppaan, vaan myös mahdollisesti rekrytoitavien henkilöiden lisääntymisen.²¹³ Suurimman terroriuhan muodostaa siltikin kotimaassaan radikalisoituneet henkilöt, mutta jos pakolaisvirta Eurooppaan jatkuu, myös pakolaisvirtoihin liittyvä soluttaminen voi voimistua.²¹⁴

Niin kauan kuin Euroopan valtiot osallistuvat taisteluun ISIS:iä vastaan, sillä on syy toteuttaa terrori-iskuja Euroopassa. ISIS:illä tulee jatkossakin olemaan kapasiteetti hyökkäysten toteuttamiseksi, johtuen suuresta vierastaistelijamäärästä. Vaikka suurin osa vierastaistelijoista ei palaisi Eurooppaan, se ei estä pientä palannutta määrää rekrytoimasta uusia terroristeja.²¹⁵ Eurooppaan palanneiden vierastaistelijoiden ja terroristisista rikoksista tuomittujen suuresta

²⁰⁸ do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The "Far" or "Near" Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017, s.1

²⁰⁹ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 10

²¹⁰ TESAT 2018, s.28

²¹¹ do Céu Pinto Arena (2017), s.20

²¹² *Ibid.* s. 3

²¹³ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 9

²¹⁴ do Céu Pinto Arena (2017), s.21

²¹⁵ Nesser & Stenersen & Oftedal (2016), s. 19

määrästä huolimatta kaikki eivät välttämättä jatka toimintaansa terroristeina. Vaikka edelleen toimintaa jatkavien osuus olisi pieni, niin ovat he saavuttaneet tietynlaisen veteraanistatuksen, joka mahdollistaa toimimaan merkittävässäkin rooleissa jihadistisissa verkostoissa.²¹⁶ Saksassa vangitun ISIS'in jäsenen Harry Sarfon mukaan Euroopassa on monia järjestön jäseniä, jotka toimivat linkkeinä itse järjestön ja propagandasta inspiroituneiden henkilöiden välillä. Sarfon mukaan nämä jälkimmäisenä mainitut henkilöt ovat valmiita jopa itsemurhaiskuihin, eikä heillä ole mitään kytköksiä radikaaliryhmiin.²¹⁷

Asevoimien käyttö terrorismintorjunnassa voi aiheuttaa halutusta vaikutuksesta päinvastainen ilmiön. Sotilaallinen toiminta terrorismia vastaan voi johtaa siihen, että yhä useampi alkaa tukea terroristijärjestöjä tai mahdollisesti jopa liittymään niihin. Aseellinen toiminta terroristijärjestöä vastaan voi pahimmillaan auttaa järjestöä rekrytoimisessa.²¹⁸ Länsivaltojen ylimitoitettu aseellinen voimankäyttö voi aiheuttaa länsivastaisuutta muslimiväestössä ja siten edesauttaa radikalisoitumista.²¹⁹ Terrorismin torjunnassa tulisi huomioida, miten pystytään estämään vankilasta vapautuvia jihadisteja alkamasta rakentaa verkostoja. Sen lisäksi huomionarvoista olisi se, että tulisiko muslimimaailman konflikteihin puuttua eri tavalla kuin terrorismin vastaisessa sodassa. Terrorismin torjunnassa tulisi harkita uusia kovia kuin myös pehmeitä toimintatavapamalleja, kuten terrorismirikoksista annettavien tuomioiden pidentämistä sekä parantamalla koulutusta alueilla, joissa on paljon maahanmuuttajia.²²⁰

Terrorismin torjunta on saanut kritiikkiä johtuen uhan epämääräisyydestä sekä julkisuudessa esitettävien todisteiden puutteesta. Viranomaiset eivät julkaise terroristisia suunnitelmia, koska ne aiheuttavat pelkoa kansalaisissa. Tiedustelutietoja ei myöskään voi paljastaa niiden salaisuuden takia. Terrorismin torjunta pitäisi kuitenkin osoittaa onnistuneeksi. Kuitenkin iskun tapahtumatta jäämisen syyt on hankala osoittaa.²²¹

²¹⁶ Hegghammer (2016), s. 161

²¹⁷ Callimachi, Rukmini: *How a Secretive Branch of ISIS Built a Global Network of Killers*, The New York Times, 3.8.2016. [https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html?_r=0], luettu 21.2.2019.

²¹⁸ Raitasalo, Jyri: *Terrorismi uhkakuvana*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimuslsteita nro 51, Helsinki 2014, s. 12–13

²¹⁹ Kaleva (2018), s. 164

²²⁰ Hegghammer (2016), s. 167

²²¹ Raitasalo (2014), s. 13

4.2 Terrorisminvastainen strategia

Kansainvälisen terrorismin juurisyys sijaitsevat Euroopan unionin ulkopuolella, joten yhteistoiminta muiden osapuolien kanssa on elintärkeää. Näitä osapuolia ovat esimerkiksi Pohjois-Afrikka, Lähi-itä sekä Kaakkois-Aasia.²²² Yhteiskunnan epäkohdat voivat luoda radikaalisuudelle otollisen ympäristön kuten nopea ja hallitsematon modernisaatio, köyhät itsehallinnot sekä puutteet taloudellisissa ja koulutuksellisissa mahdollisuuksissa. Euroopan unioni kykenee vaikuttamaan näihin edistämällä hyvää hallintotapaa, ihmisoikeuksia, koulutuksellista ja taloudellista menestystä sekä osallistamalla konfliktinratkaisuun. Myös syrjäytymiseen ja epätasa-arvoon on pystyttävä puuttumaan.²²³

EU:n terrorisminvastainen strategia kehittyi nykyiseen muotoonsa kolmen eri tapahtuman kiihdyttämänä. Ensimmäinen oli 9/11 -isku New Yorkissa, toinen Madridin isku vuonna 2004 ja kolmas Lontoon pommi-isku vuonna 2005.²²⁴ Terrorisminvastainen strategia pyrkii estämään terrorististen suunnitelmien laatimisen, häiritsemään terroristien verkostoja sekä rekrytoijien toimintaa, katkaisemaan rahoituksen ja pääsyn iskuihin käytettäviin välineisiin sekä saattamaan henkilöt oikeuteen.²²⁵ Strategia sisältää neljä eri toiminnallista pilaria, joilla terrorismin uhkaan pyritään vastaamaan kokonaisvaltaisesti. Pilarit ovat ennaltaehkäisy, suojaus, toiminnan estäminen ja varautuminen. Strategian neljän toiminnallisuuden avulla pyritään ehkäisemään terrorismiin rekrytointi, suojaamaan potentiaaliset kohteet, estämään ja tutki-
maan olemassa olevien verkostojen henkilöitä sekä vastaamaan ja hallitsemaan seurauksia terrori-iskusta.²²⁶

²²² The Council Of European Union: *European Union Counter Terrorism Strategy 2005*, Belgia 2005, s. 7

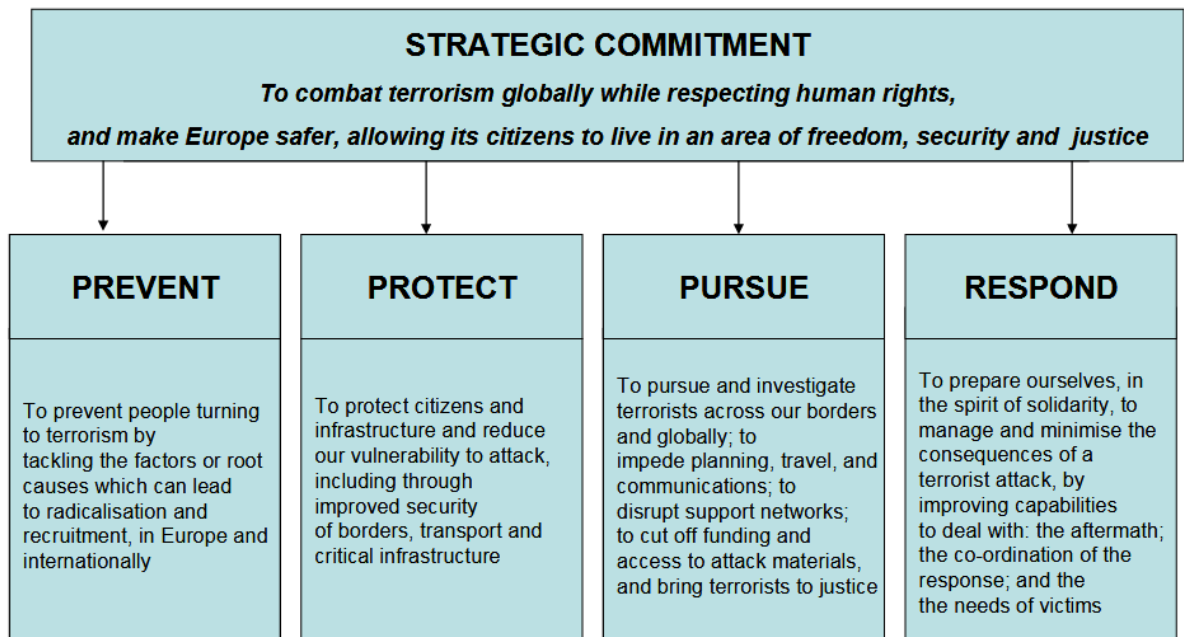
²²³ *Ibid.* s. 9

²²⁴ Argomaniáz, Javier: *The EU and Counter-Terrorism - Politics, polity and policies after 9/11*. Routledge, New York 2011, s. 19

²²⁵ The Council Of European Union: *European Union Counter Terrorism Strategy 2005*, Belgia 2005, s. 12

²²⁶ *Ibid.* s. 6

The EU 's Counter-Terrorism Strategy covers four strands of work, fitting under its strategic commitment:

Kuva 4. EU:n terrorisminvastainen strategia²²⁷

Globalisaatio on vaikuttanut oleellisesti rahan ja ihmisten helppoon liikkuvuuteen sekä kommunikaatioon. Se on vaikuttanut myös siihen, että radikaalit ideologiat sekä koulutus ovat helpommin tavoitettavissa. Ihmisten poikkeuksellinen käytös johon saattaa liittyä radikalisoitumista, pitää pystyä tunnistamaan esimerkiksi poliisitoimen avulla sekä valvomalla matkustamista konfliktialueille. Tällaiseen käytökseen tulee myös puuttua.²²⁸ Ennaltaehkäisevässä toiminnassa pyritään estämään radikalisaatio ja terrorismiin rekrytointi. Vaikka radikalisoituminen ja syyt terroristiseen toimintaan osallistumiseen vaihtelevat yksilöllisesti, varsinaiset motiivit ovat kuitenkin usein samankaltaisia. Tämän vuoksi ihmisten terrorismiin houkuttelevien olosuhteiden, propagandan ja toimintatapojen tunnistaminen on tärkeää.²²⁹ Ennaltaehkäisevä toiminta on pääasiassa jäsenvaltioiden vastuulla, mutta Euroopan unioni kykenee kuitenkin tukemaan jäsenvaltioita esimerkiksi tiedon jakamisen kautta.²³⁰

Terrori-iskulla voi olla koko Euroopan unionin laajuisia vaikutuksia. Seurauksia hallitaan samankaltaisin toimenpitein, kuin luonnonkatastrofien tai suuronnettomuuksien seurauksia. Seurausten hallinnan tavoitteena on lievittää iskujen vaikutuksia kansaan. Terrori-iskun tapahtuessa avainasemassa on välitön unionin sisäinen yhteistoiminta kuten tietojen vaihto, yhteis-

²²⁷ The Council Of European Union: *European Union Counter Terrorism Strategy 2005*, Belgia 2005, s. 3

²²⁸ *Ibid.* s. 8

²²⁹ *Ibid.* s. 7

²³⁰ *Ibid.* s. 8

toiminta medioiden kanssa ja kaikkien mahdollisten resurssien käyttöönotto.²³¹ Riskikartoitukseen perustavalla suunnittelulla pystytään minimoimaan terrorismin aiheuttaman vaikutukset. Riskikartoituksessa tulisi ensisijaisesti keskittyä kohteisiin, jotka ovat todennäköisiä kohteita terrori-iskulle sekä kohteisiin, joista aiheutuisi vakavimmat seuraukset.²³²

Terrorismia vastaan voidaan suojautua vähentämällä avainkohteiden haavoittuvuuksia hyökkäyksen varalta, sekä pienentämällä iskun seurauksia.²³³ Suojaustoimenpiteet ovat ensisijaisesti jäsenvaltion vastuulla. Rajaturvallisuus, kuljetukset ja muu rajojen välinen toiminta vaatii kuitenkin EU:n yhteisiä toimia.²³⁴ EU:n ulkorajojen turvallisuuden parantamisella voidaan vaikuttaa siihen, että unionin sisälle pääsy vaikeutuu terroristeiksi epäillyiltä tai tunnetuilta henkilöiltä. Teknologiset mahdollisuudet kuten matkustajatietojen vaihto, sekä biometrinen informaatio matkustusasiakirjoissa parantaa rajavalvontaa.²³⁵ Euroopan unionin yhteisellä rahaliikennettä koskevalla lainsäädännöllä pystytään vaikuttamaan rahanpesuun ja rahaliikenteeseen koko unionin alueella. Tällä pyritään estämään terrorismin rahoitus.²³⁶ Terroristeilta pitää kiistää toiminnanvapaus vaikuttamalla siihen, miten he saavat tekoihin vaadittavat välineet tai miten he pääsevät liikkumaan rajojen välillä. Verkko seurannan kautta kyetään vaikuttamaan terroristien kommunikointiin ja suunnitelmien paljastumiseen.²³⁷

4.3 Konkreettiset toimet

Kaikkien Euroopan unionin alueelle saapuvien ihmisten tiedot tarkastetaan järjestelmällisesti. Tarkastukset aloitettiin huhtikuussa 2017 ja se koskee myös EU:n kansalaisia.²³⁸ Matkustajatietorekisterissä näkyy matkustajan nimi, matkan reitti, maksutapa sekä matkustuspäivä. Kaikkien lentoyhtiöiden, jotka lentävät Euroopan unionin alueelle tai alueelta, on luovutettava tiedot kansallisille viranomaisille. Rekisterin avulla pyritään paljastamaan ja estämään, terrori- sekä muut vakavat rikokset. Rekisteri helpottaa myös rikosten tutkimista ja syytteiden nostoa.²³⁹ EU:n tehostetusta rajavalvonnasta johtuen pakolaisvirtojen käyttö terroristien solutta-

²³¹ The Council Of European Union: *European Union Counter Terrorism Strategy 2005*, Belgia 2005, s. 15

²³² *Ibid.* s. 16

²³³ *Ibid.* s. 10

²³⁴ *Ibid.* s. 10

²³⁵ *Ibid.* s. 10

²³⁶ *Ibid.* s. 14

²³⁷ *Ibid.* s. 13

²³⁸ Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorism-torjunta-eu-ssa>], luettu 5.3.2019

²³⁹ Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorism-torjunta-eu-ssa>], luettu 5.3.2019

miseen on tullut entistä vaikeammaksi. Matkustaminen Eurooppaan voi olla kuitenkin mahdollista kolmansien maiden kautta tai käyttäen väärennettyjä tai varastettuja matkustusasiakirjoja.²⁴⁰ Euroopan unionin terrorisminvastaisten sääntöjen mukaan matkustaminen terroristijärjestöön liittymisen takia, tällaisten matkojen rahoittaminen tai järjestäminen, ovat kriminalisoitua toimintaa. Samoin terroristinen kouluttautuminen sekä kouluttaminen ovat kriminalisoitua. Näillä säännöillä EU pyrkii vastaamaan vierastaistelijailmiöön.²⁴¹ Sen lisäksi EU on kriminalisoinut terroristiseen toimintaan liittyvän varainkeruun sekä varojen luovuttamisen.²⁴²

Euroopan unionin neuvoston huhtikuussa 2017 hyväksymän asedirektiivin avulla ampuma-aseiden jäljitettävyyttä on parannettu, sekä vaarallisten ampuma-aseiden osalta sovelletaan entistä tiukempia sääntöjä.²⁴³ Sillä pyritään estämään vaarallisten aseiden päätyminen väärin käsiin. Direktiivi asettaa konkreettisia vaatimuksia jäsenvaltioille.²⁴⁴ Asedirektiivin lisäksi räjähteisiin käytettävien kemikaalien ostamista tulisi rajoittaa tiukemmilla säännöillä.²⁴⁵

Euroopan unioni pyrkii estämään radikalisoitumista keräämällä ja levittämällä asiantuntemusta, joka liittyy radikalisoitumisen torjuntaan. Vuonna 2011 perustettiin koko Euroopan unionin laajuinen radikalisoitumisen torjunnan verkosto (RAN), minkä lisäksi EU:n komissio on perustanut osaamiskeskuksen.²⁴⁶ Radikalisoitumista edesauttaa merkittävästi sosiaalisessa sekä audiovisuaalisessa -mediassa esiintyvä radikaali sisältö. Euroopan parlamentin mietinnöissä on vaadittu sellaista lainsäädäntöä, joka velvoittaa yritykset raportoimaan ja poistamaan terroristisen sisällön palveluistaan.²⁴⁷ Terroristista propagandaa ja väkivaltaista ekstremismia vastaan Europol perusti erillisen yksikön. European Union Internet Referral Unit (EU IRU) on

²⁴⁰ TESAT 2018, s. 29

²⁴¹ Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorism-torjunta-eu-ssa>], luettu 5.3.2019

²⁴² Eurooppa-neuvosto: *Terrorismin uhka ja viimeaikaiset terrori-iskut Euroopassa*, 12.12.2018, [<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>], luettu 5.3.2019

²⁴³ *Ibid.*

²⁴⁴ Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorism-torjunta-eu-ssa>], luettu 5.3.2019

²⁴⁵ Euroopan parlamentti: *Terrorismi: uusia toimia uhan torjumiseksi*. 3.12.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20181122STO19808/terrorismi-uusia-toimia-uhantorjumiseksi>], luettu 6.3.2019

²⁴⁶ Euroopan komissio: *Komissio vahvistaa EU:n yhteistyötä terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja verkko-rikollisuuden torjunnassa*, 28.4.2015, [http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_fi.htm], luettu 5.3.2019

²⁴⁷ Euroopan parlamentti: *Terrorismi: uusia toimia uhan torjumiseksi*. 3.12.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20181122STO19808/terrorismi-uusia-toimia-uhantorjumiseksi>], luettu 6.3.2019

ollut toiminnassa heinäkuusta 2015 lähtien.²⁴⁸ EU IRU:n yksi tärkeimmistä tehtävistä on havaita terrorismiin tai väkivaltaiseen ekstremismiin liittyvä materiaali ja poistaa se yhdessä palveluntarjoajan kanssa.²⁴⁹ EU IRU:n toinen merkittävä tehtävä on kerätä tietoa, jonka avulla propagandaa tarjoavien tahojen toimintatavamalleja voitaisiin ymmärtää paremmin.²⁵⁰ Sosiaalisen median palveluntarjoajat ovat olleet yhteistoiminnassa viranomaisten kanssa estääkseen propagandan levittämisen. Yhteistoiminnan vaikutukset ovat nähtävissä konkreettisesti terroristijärjestöjen vähentyneenä läsnäolona sosiaalisessa mediassa.²⁵¹ Europolilla on oikeus vaihtaa tietoja yksityisten yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Esimerkiksi Europol voi pyytää jonkin sosiaalisen median palveluntarjoajaa poistamaan terroristista propagandaa levittävän sivuston.²⁵² Sen lisäksi Euroopan unionin komissio tekee yhteistyötä informaatioteknologian-yritysten kanssa torjuakseen terroristista propagandaa sosiaalisessa mediassa ja internetissä.²⁵³

Euroopan terrorismintorjuntakeskus perustettiin vuonna 2016.²⁵⁴ Euroopan terrorismintorjuntakeskuksella parannetaan Europolin valmiuksia. Terrorismintorjuntakeskuksen avulla jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisia kyetään tukemaan paremmin terrorismin rahoittamiseen, terroristiseen verkkosisältöön, laittomaan asekauppaan sekä vierastaistelijoihin liittyvissä asioissa.²⁵⁵ Euroopan unionin yhteisillä tietokannoilla varmistetaan tehokas tiedonjakaminen eri viranomaisten välillä. Euroopan unionissa tietokantoja käytetään sisäisen turvallisuuden valvonnassa sekä rajavalvonnassa. Kansalliset poliisiviranomaiset saavat tukea Europolilta, joka pyrkii edistämään kansallisten viranomaisten tiedonvaihtoa.²⁵⁶

²⁴⁸ Europol: *Europol's Internet Referral Unit to combat terrorist and violent extremist propaganda*. 1.7.2015 [https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol%E2%80%99s-internet-referral-unit-to-combat-terrorist-and-violent-extremist-propaganda], luettu 5.3.2019

²⁴⁹ Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorismin-torjunta-eu-ssa], luettu 5.3.2019

²⁵⁰ Europol: *EU Internet Referral Unit: Year one report highlights*. 1.7.2016, s. 5

²⁵¹ TESAT 2018, s. 30

²⁵² Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: Parlamentti hyväksyi Europolin roolin vahvistamisen*. 11.5.2016, [http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20160504IPR25747/terrorismin-torjunta-parlamentti-hyvaksyi-europolin-roolin-vahvistamisen], luettu 6.3.2019

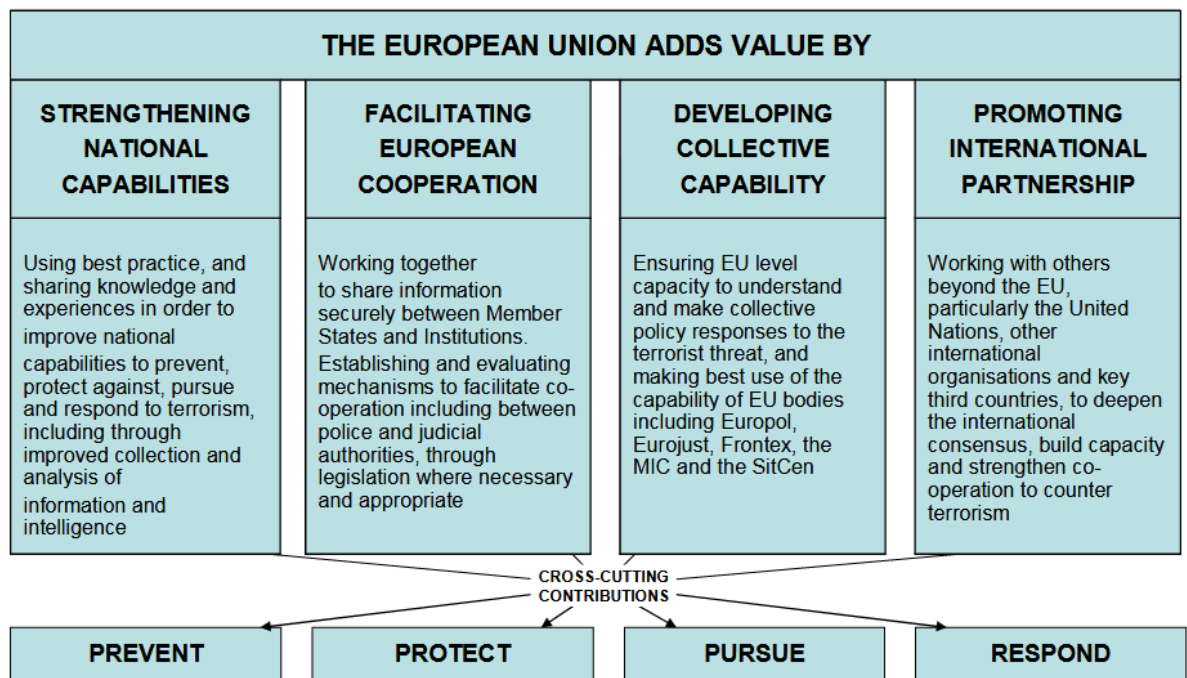
²⁵³ Euroopan komissio: *Komissio vahvistaa EU:n yhteistyötä terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjunnassa*, 28.4.2015, [http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_fi.htm], luettu 5.3.2019

²⁵⁴ Eurooppa-neuvosto: *Terrorismin uhka ja viimeaikaiset terrori-iskut Euroopassa*, 12.12.2018, [https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/], luettu 5.3.2019

²⁵⁵ Euroopan komissio: *Komissio vahvistaa EU:n yhteistyötä terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjunnassa*, 28.4.2015, [http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_fi.htm], luettu 5.3.2019

²⁵⁶ *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*: Euroopan parlamentti 22.3.2018 [http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorismin-torjunta-eu-ssa], luettu 5.3.2019

Member States have the primary responsibility for combating terrorism, and the EU can add value in four main ways:

Kuva 5. Euroopan unionin jäsenmailleen tarjoama lisäarvo terrorismin torjuntaan.²⁵⁷

²⁵⁷ European Union Counter Terrorism Strategy 2005, The Council Of European Union, Belgia 2005, s. 4

5 YHTEENVETO

5.1 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää miten arabikevät on vaikuttanut terrorismiin Euroopassa. Tutkimustehtävään on vastattu kolmen tutkimuskysymyksen kautta, joiden tarkoituksena on määritellä Euroopassa ilmenevän jihadistisen terrorismin ja arabikevään välisiä yhtymäkohtia. Tutkimustulokset ovat kirjallisiin lähteisiin perustuvia induktiivisia päätelmiä.

Arabikevät itsessään ei ole suoraan vaikuttanut terrorismiin Euroopassa. Valtaosa eurooppalaisista jihadisteista on Euroopassa syntyneitä tai siellä jo pitkään asuneita nuoria muslimimiehiä. Tutkimus ei antanut suoraa vastausta siihen, miksi juuri he ovat vastuussa pääosasta iskuista, mutta arabikevään synnyttämien lieveilmiöiden kautta ilmiö on kuitenkin perusteltavissa todennäköisin syin. Tutkimus osoitti neljä syytä miten arabikevät on vaikuttanut terrorismiin Euroopassa:

- 1) Sisäpoliittiset kriisit ovat johtaneet eurooppalaisten valtioiden osallistumiseen konfliktinratkaisuun, mikä on antanut jihadisteille syyn kohdistaa iskuja Eurooppaan.
- 2) Pakolaiskriisin myötä Euroopan muslimiväestö on lisääntynyt, joka on johtanut äärinationalismiin eurooppalaisissa valtioissa. Epäoikeudenmukaisuuden, eriarvoisuuden ja rasismien kokeminen ovat johtaneet radikalisoitumiselle altistavaan syrjäytymiseen.
- 3) Terroristit toteuttavat iskuja aiempaa enemmän yksin ja heidän toimintatavallinsa ovat yksinkertaisempia. Tämä johtuu siitä, että heidän yhteytensä terroristijärjestöihin ovat heikkoja sekä terrorismin torjunta Euroopan unionissa on tehostunut.
- 4) Terroristijärjestöt käyttävät konfliktialueilta palaavia vierastaistelijoita rekrytoidakseen järjestöä sympatisoivia henkilöitä toteuttamaan iskuja.

Tutkimustuloksiin päädyin seuraaviin kysymyksiin vastaamalla. Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä vastaan siihen, miten jihadistinen terrorismi Euroopassa on mahdollistettu. Kysymys kuuluu: *Miten jihadistisesta terrorismista on tullut ilmiö Eurooppaan?*

Jihad on muslimeille uskonnollinen velvollisuus ja sitä käydään siellä, missä muslimit joutuvat sorretuiksi. Väkivaltainen jihadismi on siten väitetysti oikeutettua vääräuskoisia, eli ei-muslimeja kohtaan, koska heidän katsotaan toimivan islamia vastaan. Samoin kaikkien ei-muslimien, varsinkin länsimaalaisten, moderni ja maallinen elämäntapa on paheksuttavaa ja sitä tulee vastustaa. Siten onkin yhdentekevää käydäänkö jihadia länsimaalaisuutta vastaan muslimimaissa vai Euroopassa. Jihadistinen ideologia luo pohjan väkivallan oikeutukselle, mutta se ei kuitenkaan selitä jihadin ilmentymistä terrorismina.

Länsimaiden islamilaiseen maailmaan kohdistuvan läsnäolon ja sotilaallisten toimien takia, jihadistit ovat nähneet ne hyökkääjinä, jotka puuttuvat muslimimaiden asioihin perusteetta. Konflikteissa syntyneet sivulliset muslimiuhrit on syydetty länsimaiden hartioille, samalla oikeuttaen jihadistien toiminnan myös länsimaisia siviilejä kohtaan. Ilmiötä tukee myös vahvasti se, että eurooppalaiset valtiot jotka ovat osallistuneet islamilaisen maailman konflikteihin, ovat vastaavasti kokeneet eniten jihadistista terrorismia. Terroristisilla teoilla juuri näissä valtioissa on pyritty vaikuttamaan heidän kontribuutioon muslimimaihin. Vastavuoroisesti terrorismin kohteena olevat valtiot ovat lisänneet osallistumistaan sotilaalliseen terrorismintorjuntaan. Tästä on seurannut oravanpyörä, jonka johdosta jihadistien näkemä oikeutus väkivaltaan pysyy elossa.

Arabikevät on luonut optimaalisen kasvualustan jihadistiselle ideologialle, samalla mahdollistaen sen leviämisen ja soveltamisen käytäntöön. Sisäpoliittiset kriisit ja niistä aiheutuvat työllisyyteen ja talouteen liittyvät ongelmat ovat aiheuttaneet laajaa tyytymättömyyttä ihmisissä. Jihadistiset terroristijärjestöt pyrkivät tarjoamaan keinoja taistella näitä epäkohtia vastaan. Arabikevät aiheutti massamaisen pakolaisvirran Eurooppaan kun väkivaltaa ja muutenkin huonoja elinmahdollisuuksia pakenevat ihmiset muuttivat paremman toivossa. Näiden ihmisten joukossa on ollut myös henkilöitä, jotka ovat adoptoineet jihadistisen ajattelutavan tai muutoin olleet osallisia väkivaltaisuuksiin. Ennakkokäsitykset paremmasta elämästä Euroopassa, ovat olleet vastakkain todellisuuden kanssa: elinolot ovat parantuneet, mutta ulkopuolisena, yhteiskunnallinen asema on entistä huonompi. Pakolaisvirrat ovat samalla johtaneet äärinationalismin voimistumiseen Euroopassa ja siten moni maahan tullut on kokenut olevansa *persona non grata*. Pitkittänyt asema yhteiskunnan alimmilla portailla sekä syrjityksi itsensä kokeminen voivat johtaa lopulta syrjäytymiseen, joka on polttoainetta radikalisaatiolle.

Entistä useammalle syrjäytyneelle jihadistisen propagandan diskurssi on tarjonnut uuden mahdollisuuden. Propagandan avulla terroristijärjestöt keräävät viiteryhmän, jossa jokaiselle

tarjotaan merkitys elämälle, sekä mahdollisuus kuulua joukkoon. Pääsääntöisesti sosiaalisen median välityksellä leviävä propaganda on ollut tehokas keino yhdistää samalla tavalla ajattelevia tai samassa tilanteessa eläviä muslimeja. Sen tehokkuutta voi luonnehtia vertauskuvallisesti työpaikkailmoituksen kautta. Aiemmin propaganda välitettiin suljetuilla internetfoorumeilla. Se oli kuin avoimesta työpaikasta olisi soitettu yksitellen kaikille niille, joita se saattaisi kiinnostaa. Vastaavasti sosiaalisen median kautta syötetty propaganda vastaa työpaikkailmoituksen julkaisemista televisiossa Kymmenen uutisten mainoskatkolla. Sosiaalisella medially terroristijärjestöt ovat tavoittaneet muslimit globaalisti, kuten esimerkiksi Euroopan kasvaneen muslimiväestön.

Toisella tutkimuskysymyksellä vastaan siihen miten jihadistiset terrori-iskut toteutetaan Euroopassa. Kysymys on seuraava: *Kuinka terrorismin modi operandi ovat muuttuneet arabikevään jälkeen?*

Pääosa Euroopassa toimivista jihadisteista toteuttaa iskut yksin ryhmän asemesta. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että terrorismin vastaisten toimien takia ryhmät paljastuvat helpommin kuin yksittäiset henkilöt. Samasta syystä terroristiorganisaatiot ovat heikentyneet järjestöllisesti, mikä johtanut siihen, ettei mitään muita keinoja ole kuin turvautua yksittäisiin henkilöihin. Vielä viime vuosikymmenellä ryhmät edustivat suurta enemmistöä iskujen tekijöinä. Euroopan unionin parantuneen rajaturvallisuuden takia myös terroristien soluttaminen EU:n ulkorajojen sisäpuolelle on muodostunut ongelmaksi. Tehokkaan toiminnan mahdollisuuksiksi ei jää muita vaihtoehtoja kuin se, että propagandan avulla pyritään radikalisoimaan niin useita kuin mahdollista. Eurooppaan palaamaan pääsevät vierastaistelijat ovat tärkeä henkilöstöresurssi, eikä heitä mielellään uhrata yksittäisten iskujen takia. Sen sijaan henkilöiden kompetenssia käytetään rekrytoimiseen sekä toiminnan ohjaamiseen. Arabikevään aiheuttama pakolaisvirta on myös kasvattanut propagandan kohdeyleisöä Euroopassa, jolloin mahdollisia iskujen tekijöitä pitäisi olla periaatteessa enemmän. Pakolaisvirtojen mukana tulleet henkilöt ovat kuitenkin olleet marginaalisessa asemassa tämän vuosikymmenen iskuissa. Kuten luvun alussa mainitsin, suurimman osan iskuista ovat toteuttaneet Euroopassa jo huomattavasti kauemmin olleet henkilöt. Kuitenkin on mahdollista, että arabikevään myötä pakolaisvirtojen mukana tulleet henkilöt ovat tulevaisuudessa samassa asemassa kuin viimeisimmistä iskuista vastanneet terroristit. Toisin sanoen tämän päivän maahanmuuttaja voi tulevaisuudessa olla näennäisesti hyvin integroitunut jihadistiksi.

Tekotapojen muuttuminen entistä yksinkertaisimmiksi tällä vuosikymmenellä on selitettävissä samojen ilmiöiden kautta. Aseina on käytetty mitä tahansa ihmisen tappamiseen soveltuvaa

välinettä. Terrori-iskujen toteuttajilla ei yksinkertaisesti ole tarvetta käyttää monimutkaisempia ja hienostuneempia aseita, koska jo aiemmat iskut ovat osoittaneet esimerkiksi puukon tai auton tehokkuuden aseena. Yksinkertaiset tekovälineet eivät myöskään edellytä ulkopuolista rahoitusta, vaan ovat hinnaltaan ja saatavuudeltaan kaikkien ulottuvilla. Käytetyt tekovälineet ovat myös johtaneet entistä pehmeämpiin kohteisiin, kuten tavallisiin ihmisiin. Tavan kansalaisia vastaan hyökkäämällä, iskulla saavutetaan myös merkittävää pelkoa väestön keskuudessa. Yksinkertaisten tekotapojen ja ennalta arvaamattomien kohteiden valinta tekee myös terrori-iskun torjumisesta äärimmäisen vaikeaa. Yksinkertaisten ja toteutukseltaan helppojen iskujen saama mediahuomio videointeeneen, kannustaa myös muita jihadisteja toimimaan samoin. Viimeaikoina menestystä saavuttaneet tekotavat tulevat myös tulevaisuudessa olemaan vallitseva trendi, mikäli niihin ei pystytä puuttumaan esimerkiksi terrorismin torjunnan keinovalikoimalla. Terrorismin torjunta on pääasiallisesti Euroopan unionin jäsenvaltioiden vastuulla, mutta EU kykenee kuitenkin tarjoamaan lisäarvoa omilla toimillaan. Viimeisellä tutkimuskysymyksellä vastaan siihen miten Euroopan unioni instituutiona torjuu terrorismia. Kolmas tutkimuskysymys on seuraava: *Miten Euroopan unioni torjuu terrorismia?*

Euroopan unionin terrorismin vastainen toiminta muodostuu tutkimustulosten mukaan terrorismivastaisesta strategiasta sekä konkreettisista toimista. Näillä pyritään estämään ja paljastamaan terroristinen toiminta sekä suojautumaan terrori-iskuilta. Mahdollisen terrori-iskun tapahtuttua, niillä pyritään vähentämään iskun vaikutuksia sekä saattamaan tekijät edesvastuuseen. EU:n tiukentunut ulkorajojen valvonta on hyvä esimerkki siitä, miten unioni kykenee instituutiona torjumaan terrorismia. Rajapolitiikka ei kuitenkaan tuo merkittävää lisäarvoa siihen nähden, että terrorismi ei ole viime vuosina edellyttänyt rajojen ylittämistä. Rajaturvallisuudella pystytään kuitenkin vaikuttamaan oleellisesti vierastaistelijoiden liikkeisiin, mikä vähintäänkin vaikeuttaa terroristista toimintaa. EU:n toimet terrorismin estämiseksi tuntuvat laahaavan edelleen ajassa, jolloin terrori-iskut tehtiin terroristijärjestöihin kuuluvina ryhminä ja niihin saatiin ulkopuolinen koulutus sekä rahoitus. Kuitenkin uudistetut lainsäädännöt ja viime vuosien konkreettiset toimet antavat osviittaa siihen, että terrorismin torjunta on muodostumassa paremmin tämän hetkistä uhkatrendiä vastaavaksi. EU:n toiminta verkkoympäristössä on hyvä esimerkki siitä, miten terrorismin mahdollistaviin tekijöihin voidaan puuttua. Sen myötä jihadistinen propaganda on vähentynyt merkittävästi internetissä. Terrorismin torjunnan kipupisteenä on ollut, ja tulee varmasti myös tulevaisuudessa olemaan, asevoimien oikeinmitoitettu käyttö. Terroristijärjestöt ovat järjestään perustelleet oman toimintansa heitä vastaan kohdistuneilla toimilla. Terrorismin torjunnassa avaintekijäksi muodostuukin pehmeiden ja kovien keinojen oikeinmitoitettu ja keskenään oikeassa suhteessa oleva käyttö.

5.2 Jatkotutkimus

Tutkimustulokset jättivät lisätutkimukselle sijaa varsinkin kotoperäisiin terroristeihin liittyen. Kuten mainittua, viimeaikaisiin jihadistisiin terrori-iskuihin syyllistyneet henkilöt ovat olleet Euroopan jäsenmaiden kansalaisia. Heidän motiivinsa terrorismiin ja elinkaarensa jihadismissa, olisi perusteltua selvittää tutkimuksellisesti. Voimme siis verrata tämän hetken Euroopassa olevaa pakolaista, tulevaisuuden kotoperäiseen jihadistiin.

LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

1.1 Asiakirjat

The Council Of European Union: *European Union Counter Terrorism Strategy 2005*, Belgia 2005

Suojelupoliisin lausunto 27.9.2016 / Dnro 343/2016

[<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-75745.pdf>],

luettu 5.1.2019

2 JULKAISTUT LÄHTEET

2.1 Tutkimukset

Barrett, Richard: *Foreign Fighters in Syria*. The Soufan Group, Yhdysvallat 2014

Bergen, David & David Sterman & Albert Ford & Alyssa Sims: *Jihadist Terrorism 16 years After 9/11 - A Threat Assessment*. New America, Yhdysvallat 2017

Kaleva, Atte & Antti Paronen: *Organisaation ja ideologian suhteesta*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 51, Helsinki 2014,

Kivinen, Oskari: *Internet ja sosiaalinen media terrorismin työkaluina*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 51, Helsinki 2014

Raitasalo, Jyri: *Terrorismi uhkakuvana*, Vihatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 51, Helsinki 2014,

Saarinen, Juha: *Vierastaistelijailmiö islamilaisessa maailmassa Afganistanista Syyriaan*, Vi-hatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 51, Helsinki 2014

Teirilä, Olli: *Terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus - yhteistyötä, ulkoistamista ja kilpailua*, Vi-hatkoot kunhan pelkäävät - näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Paronen, Antti & Olli Teirilä (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitoksen julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita nro 51, Helsinki 2014

2.2 Kirjallisuus

Argomaniaz, Javier: *The EU and Counter-Terrorism - Politics, polity and policies after 9/11*. Routledge, New York 2011

Huntington, Samuel P: *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. SIMON & SCHUSTER PAPERBACKS, New York 2003.

Kaleva, Atte: *Jihad ja terrori*. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 2018.

Khalil, Mohammad Hassan: *Jihad, Radicalism, and the New Atheism*. Cambridge University Press, Iso-Britannia, 2018

Korpioja, Lilly & Nikkanen Hanna: *Arabikevät*. BTJ Finland Oy, Helsinki 2012.

Lia, Brynjar: *Architect of Global Jihad - The Life of al-Qaida Strategist Abu Mus'ab al-Suri*. Hurst & Company, Lontoo 2007

Puistola, Juha-Antero & Janne Herrala: *Terrorismi Euroopassa*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2006

Steinberg, Guido W: *German Jihad - On the Internationalization of Islamist Terrorism*. Columbia University Press, New York 2013

Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Hansaprint Oy, Vantaa 2013.

2.3 Artikkelit ja lehdet

Byman, Daniel: *Explaining the Western Response to the Arab Spring*.

Journal of Strategic Studies 36:2, Routledge, Yhdysvallat 2013

Callimachi, Rukmini: *How a Secretive Branch of ISIS Built a Global Network of Killers*, The New York Times, 3.8.2016. [https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html?_r=0], luettu 21.2.2019.

Challand, Benoit: *When the Far Enemy becomes Near - Reflections on the Charlie Hebdo killings*, Public Seminar, 10.1.2015. [<http://www.publicseminar.org/2015/01/when-the-far-enemy-becomes-near/>], luettu 21.2.2019.

CSIS Center For Strategic & International Studies: *Homegrown Terrorism* [<https://www.csis.org/analysis/homegrown-terrorism>], luettu 31.3.2019

do Céu Pinto Arena, Maria: *Islamic Terrorism in the West and International Migrations: The “Far” or “Near” Enemy Within? What is the Evidence*. European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, Italia 2017

Euroopan komissio: *Komissio vahvistaa EU:n yhteistyötä terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjunnassa*, 28.4.2015, [http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4865_fi.htm], luettu 5.3.2019

Eurooppa-neuvosto: *Terrorismin uhka ja viimeaikaiset terrori-iskut Euroopassa*, 12.12.2018, [<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>], luettu 5.3.2019

Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: Parlamentti hyväksyi Europolin roolin vahvistamisen*. 11.5.2016, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20160504IPR25747/terrorismin-torjunta-parlamentti-hyvaksyi-europolin-roolin-vahvistamisen>], luettu 6.3.2019

Euroopan parlamentti: *Terrorismi: uusia toimia uhan torjumiseksi*. 3.12.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20181122STO19808/terrorismi-uusia-toimia-uhan-torjumiseksi>], luettu 6.3.2019

Euroopan parlamentti: *Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt?*. 22.3.2018, [<http://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20180316STO99922/terrorismin-torjunta-eu-ssa>], luettu 5.3.2019

Europol: *Europol's Internet Referral Unit to combat terrorist and violent extremist propaganda*. 1.7.2015 [<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/europol%E2%80%99s-internet-referral-unit-to-combat-terrorist-and-violent-extremist-propaganda>], luettu 5.3.2019

Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part1)*, Public Seminar, 12.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-1/>], luettu 21.2.2019

Guerisoli, Emmanuel: *The New-Old Terror Wave in Europe (Part2)*, Public Seminar, 13.9.2017. [<http://www.publicseminar.org/2017/09/the-new-old-terror-wave-in-europe-part-2/>], luettu 21.2.2019

Hegghammer, Thomas: *The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume10 Issue 6, December 2016 [<http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/566/html>], luettu 21.2.2019

Hegghammer, Thomas & Petter Nesser: *Assessing the Islamic State's Commitment to Attacking the West*. PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 9 Issue 4 2015, [<http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/440/html>], luettu 21.2.2019

Hughes, Seamus: *Allies Under Attack: The Terrorist Threat to Europe*. Program Of Extremism, The George Washington University, Yhdysvallat 2017

Hämeen-Anttila, Jaakko: *Islamin tutkimuksen professori: Al-Qaidaa ei ole olemassa*. Suomen Kuvalehti 18.5.2013, [<https://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/islamin-tutkimuksen-professori-al-qaidaa-ei-ole-olemassa/>], luettu 5.2.2019

International Relations -sivusto: *The Arab Spring*

[<https://internationalrelations.org/the-arab-spring/>], luettu 31.3.2019

Kabbani, Muhammad Hassan: *Jihad: A Misunderstood Concept from Islam - What Jihad is, and is not*. [<http://islamicsupremecouncil.org/understanding-islam/legal-rulings/5-jihad-a-misunderstood-concept-from-islam.html?start=9>], luettu 31.3.2019

KvaliMOTV-sivusto: *Sisällönanalyysi*

[http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html], luettu 19.10.2017

Nesser, Petter & Anne Stenersen: *The Modus Operandi of Jihadi Terrorists in Europe*.

PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 8 Issue 6, December 2014.

[https://www.researchgate.net/publication/282217943_The_Modus_Operandi_of_Jihadi_Terrorists_in_Europe], luettu 21.2.2019

Nesser, Petter & Anne Stenersen & Emilie Oftedal: *Jihadi Terrorism in Europe: The IS-Efect*.

PERSPECTIVES ON TERRORISM Volume 10 Issue 6, December 2016.

[https://www.academia.edu/34319801/Jihadi_Terrorism_in_Europe_The_IS-Effect] Luettu 21.2.2019

Schumacher, Michael J. & Peter J. Schraeder: *Does Domestic Political Instability Foster Terrorism? Global Evidence from the Arab Spring Era (2011–14)*. Routledge Studies in Conflict & Terrorism, Yhdysvallat 2019

Sisäministeriö: *Terrorismia torjutaan viranomaisten yhteistyöllä*

[<https://intermin.fi/poliisiasiat/terrorismin-torjunta>], luettu 2.4.2019

Supo.fi: *Kansallisen turvallisuuden katsaus 2018*

[https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/76706_2018_Kansallisen_turvallisuuden_katsaus.pdf?2ceeaf593567d688], luettu 5.1.2019

United Nations, Security Council, Counter-terrorism committee: *Foreign terrorist fighter*,

[<https://www.un.org/sc/ctc/focus-areas/foreign-terrorist-fighters/>], luettu 2.4.2019

Zunes, Stephen: *Europe's Refugee Crisis, Terrorism, and*

Islamophobia. Peace Review - A Journal Of Social Justice 9:1, 1-6, 2017

2.4 Muut julkaisut

Encyclopaedia Britannica: *Al-Qaeda Islamic militant organization*

[<https://www.britannica.com/topic/al-Qaeda>], luettu 31.3.2019

Europol: *EU Internet Referral Unit: Year one report highlights*. 1.7.2016

Europol: *European Union terrorism situation and trend report 2018 (TESAT 2018)*. Alankomaat 2018

Eurostat-sivusto: *Asylum statistics*

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics], luettu 5.1.2019

Eurostat-sivusto: *Asylum quarterly report*

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report#Main_trends_in_the_numbers_of_asylum_applicants], luettu 5.1.2019

Oxford living dictionaries: Daesh

[<https://en.oxforddictionaries.com/definition/daesh>], luettu 31.3.2019

Stanford University: *The Islamic State*

[<http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1>], luettu 31.3.2019

Tieteen termipankki: *Propaganda*

[<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:propaganda>], luettu 31.3.2019

Wikipedia: *Modus operandi*

[https://fi.wikipedia.org/wiki/Modus_operandi], luettu 31.2019.